

**JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
PEDAGOGICKÁ FAKULTA**

A

**VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE
FAKULTA MANAGEMENTU V JINDŘICHOVĚ HRADCI**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2013

Roman Stejskal

**JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
PEDAGOGICKÁ FAKULTA**

A

**VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE
FAKULTA MANAGEMENTU V JINDŘICHOVĚ HRADCI**

Vzdělávání policistů jako klíč k jejich profesionalitě

Autor: Roman Stejskal

Vedoucí práce: doc. JUDr. Dr. Jan Hejda

Studijní program Sociální pedagogika, specializace bezpečnostní problematika

Datum odevzdání: 31. 03. 2013

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracoval/a samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Jindřichově Hradci, dne 1. Března 2013

.....

Anotace

Ve své bakalářské práci, která se zabývá vzděláváním policistů a strážníků obecních policií, se snažím postihnout specifika obou vzdělávacích systémů. Cílem práce je analyzovat systém vzdělání v současné podobě s ohledem na zvyšující se právní vědomí osob, s nimiž policisté při své práci přicházejí do styku. Bakalářská práce se rovněž soustředí na problematiku následného vzdělávání, rozvíjení sociálních dovedností a jejich dalšího využití v praxi. Chtěl bych poukázat na dnešní vnímání policie jako nezbytné složky k prosazení zákonných norem. Práce se zabývá historií a vzděláváním příslušníků bezpečnostních sborů se zaměřením na profesní etiku a přístupem občanů k policii jako k složce, která výraznou měrou zasahuje do jejich práv a svobod. Zároveň poukazují na dnešní vnímání policie jako nezbytné složky k prosazení zákonných norem. Bakalářská práce je zaměřena na specifika vzdělávání policistů Policie České republiky a strážníků obecní policie v závislosti na výkonu služby a využitelnosti vzdělání v jejich praxi. Zabývá se požadavky, které jsou kladeny na policisty v teoretické i praktické rovině a provázaností teoretické a praktické přípravy pro výkon jejich povolání.

Klíčová slova: vzdělání, policie, obecní policie, profesionalita, etika

Annotation

In my thesis, which deals with education of police and municipal police officers, I am trying to capture the specifics of both these educational systems. The aim is to analyze the education system in its present form with respect to increasing legal awareness of persons with whom the police in their work come into contact with. Bachelor thesis also focuses on the issue of continuing education, developing social skills and their further use in practice. I would like to point out today's perception of the police as a necessary component to enforce legal standards. The work deals with the history and education of members of security forces, with a focus on professional ethics and access of citizens to the police as a factor that significantly affect their rights and freedoms. At the same time point out the current perception of the police as a necessary component to enforce legal standards. The thesis is focused on the specifics of training of police officers from the Police of the Czech Republic and municipal police officers depending on the performance and usability of educational services in their practice. It deals with the requirements that are imposed on the police in a theoretical and practical level and interrelations between theoretical and practical training for their profession.

Keywords: education, police, municipal police, professionalism, ethic

Poděkování

Touto cestou bych chtěl poděkovat vedoucímu práce, panu doc. JUDr. Dr. Janu Hejdovi, za odborné vedení, připomínky a cenné rady, které mi usnadnily zpracování tohoto tématu. Poděkování patří celé mé rodině, která po dobu mé „tvůrčí“ činnosti snášela moji ne zcela psychickou vyrovnanost.

1. Úvod.....	6
2. Teoretická část	8
2.1. Vzdělávání.....	8
2.1.1. Celoživotní vzdělávání.....	9
2.2. Systém vzdělávání Obecních policí	10
Zkušební zkouška.....	12
2.2.1. Možnosti dalšího vzdělávání	13
Střelecká příprava	14
Kurz první pomoci	14
LED - Seminář záchrana na zamrzlých vodních plochách s praktickým nácvikem.....	14
Školení řízení referentských vozidel a vozidel s právem přednosti jízdy	14
Školení bezpečnosti práce.....	15
Kurz sebeobrany	15
Kurz řízení dopravy	15
Kurz zvládání zátěžových situací.....	16
Kurz odchytu toulavých zvířat	16
2.2.2. Vzdělávání velkých obecních (městských) policí.....	16
2.2.3. Závěr	20
2.3. Systém vzdělávání Policie ČR.....	20
2.3.1. ZOP (Základní odborná příprava)	22
Pojetí základní odborné přípravy	22
Závěrečná zkouška.....	23
2.3.2. Další vzdělávání.....	25
Úloha dalšího vzdělávání.....	25
2.3.3. Taktika.....	27
Střelecká příprava	28
Kondiční příprava a nácvik používání donucovacích prostředků	29
2.3.4. Komunikace	30
Krizová komunikace	32
2.3.5. Specifika ve vzdělávání policistů.....	33
2.3.6. Závěr	37
2.4. Srovnání policí, oprávnění a využitelnosti.....	38
2.4.1. Závěr	42
2.5. Etika.....	42
Spravedlnost.....	43
Čest	44
Povinnost	44
Úcta.....	44
2.5.1. Policejní etika.....	45
Cíle policejní etiky	47
2.5.2. Závěr	48
3. Praktická část	49
3.1. Výzkum	49
3.1.1. Metoda průzkumu	49
3.1.2. Průzkumný vzorek.....	49

3.2.	Hypotéza 1: Veřejnost vnímá policii jako nutné zlo	50
3.2.1.	Závěr	55
3.3.	Hypotéza 2: stávající systém vzdělávání je dostatečný	56
3.3.1.	Závěr	61
4.	Závěr	63
	<i>Seznam zdrojů</i>	65

1. Úvod

Jako téma mé bakalářské práce jsem si vybral Vzdělání jako klíč k profesionalitě, vzdělávání strážníků obecních policií a policistů Policie ČR. Toto téma mne zaujalo zejména proto, že úzce souvisí s mým povoláním, které v současné době vykonávám. Od roku 1998 do současnosti totiž pracuji jako strážník u Městské policie v Jindřichově Hradci a za tuto dobu jsem prodělal jednu zkoušku normální a čtyři prolongační. A v době obhajoby této bakalářské práce budu vykonávat jubilejní pátou.

Cílem této práce je porovnat systém vzdělávání strážníků obecních policií se systémem vzdělávání policistů Policie ČR, jejich rozlišnosti a specifika v souvislosti s výkonem jejich povolání a zjistit zda je tento vzdělávací systém dokáže připravit na skutečnou realitu výkonu služby, či jen alibisticky vytvoří tabulkového policistu. Policistu, který navlečený do uniformy chodí denně do práce (fabriky) a kus po kuse plní svůj plán.

Práci strážníka a policisty můžeme zařadit mezi ta povolání, která mají pevně stanovená pravidla různými právními normami a předpisy. Hlavní náplní práce policistů je práce s lidmi. Někteří se na ně obrací se svými žádostmi a potřebami. Na druhé straně zde dochází i k situacím, kdy zakročující policista či strážník, výkonem svého povolání zasahuje do práv a svobod druhých osob. Tyto situace kladou na osobu policistů jistě zvýšené nároky a to jak na jejich znalosti a dovednosti z oblasti práva, taktického přístupu, psychologie a podobně, tak i na jeho lidské a osobnostní stránky (morálka, etika).

Je zcela nasnadě, že se nikdo policistou, právníkem či lékařem nenarodí. Svá povolání si pečlivě vybíráme na základě našich zkušeností, představ, schopností, postojů a hlavně chuti to či ono povolání vykonávat. Přesto všechno však nemůžeme ustrnout ve vývoji, neustále musíme pracovat na rozvoji své kvalifikace a kompetence.

Za tímto účelem by měl fungovat ucelený a jednotný systém vzdělávání příslušníků ozbrojených sborů v tomto případě policistů a strážníků. A to nejenom v souvislosti s tím, že se obě složky při své práci snaží zajišťovat veřejný pořádek a prosazovat zákonnost, ale také zejména ve vztahu k povinnostem a především oprávněním, kterými policisté a strážníci disponují. V průběhu let, kdy obecní policie působí na poli zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku, byla jejich oprávnění několikrát navyšována až do nynější podoby. V současné době se oprávnění strážníků obecních policií velice přiblížila oprávněním policistů. Není však důležité tato oprávnění MÍT, ale i CHTÍT a UMĚT je využívat ve své práci.

Cílem mé bakalářské je zjištění stávajícího stavu ve vzdělávání policistů a strážníků a jejich postoj k danému problému. Hypotézy, které jsem stanovil a chci je ověřit: **“Veřejnost dnes vnímá policii jako nutné zlo”, “Stávající systém vzdělávání policistů a strážníků je dostatečný”**. K potvrzení či vyvrácení stanovených hypotéz, využiji vlastního výzkumu, který provedu za použití dotazníkové metody. Toto šetření bude provedeno mezi sloužícími policisty a strážníky na straně jedné (vzdělávání) a širokou veřejností na straně druhé.

„Znát zákon je úžasnější než ho poslouchat“.¹

¹HARRISON, Harry a HOLM, John. *Král a císař*. Brno:Návrat, 2002, s. 159

2. Teoretická část

2.1. Vzdělávání

„Má-li se člověk stát člověkem, musí se vzdělat.“ J. A. Komenský

Na počátku se zmiňme o fenoménu vzdělávání, co si pod tímto pojmem můžeme představit a jaká očekávání nám může přinést.

„Vzdělání můžeme označit jako souhrn znalostí, které získáváme pomocí vzdělávání, výuky a studia specifických vědomostí. Proces uvědomělého a cílevědomého zprostředkování a aktivního utváření a osvojování soustavy vědomostí, dovedností, zkušeností a návyků, utváření morálních rysů a osobitých zájmů a postojů člověka“². Původ slova vzdělání čili „edukace“ vychází z latinského slova „Edgare“, jehož význam znamená „vedení ven“ nebo „vedení vpřed“.

Vzdělávání jednotlivce začíná hned po narození a pokračuje prakticky během jeho celého života. Pro některé lidi úsilí a úspěchy denního života poskytují mnohem víc informací než formální škola. Formální vzdělání probíhá, když si společnost, skupina nebo jednotlivec sestaví učební osnovu pro vzdělání lidí, obvykle mladých.

Vzdělání nás doprovází po většinu lidské historie. Dá se říci, že vzdělání je předávávání myšlenek, dovedností, principů a podobně. Chápeme-li vzdělání jako část kulturní evoluce lidí, znamená to, že tu vždy byl nějaký typ vzdělání a předávání myšlenek budoucím generacím. Tenkrát šlo především o přežití a následnou expanzi. Zapomenuté či ztracené vědomosti, objevy, techniky a podobně, byly pověstným jazýčkem na vahách, který rozhodoval o budoucnosti celých civilizací.

V dnešní době považujeme za vzdělání ty znalosti a vědomosti, které jsou nutné pro fungování jedince ve společnosti a jeho zařazení do ní. V současné době samozřejmě mocenský boj neustal, v tomto ohledu nemůžeme být idealisty, pouze byl přesunut mimo hlavní zájem většiny populace. Rozděluj a panuj, bylo heslo říšského kancléře Oto von Bismarka. Odvést pozornost od důležitého k ještě důležitějšímu (pro nás).

Jelikož geograficky přináležíme ke střední Evropě a nyní se hrdě hlásíme po malé přestávce znovu k západu, měla na nás vliv, stejně jako na Západě, organizovaná církev. Kněží jako první pochopili důležitost propagace, vzdělávání u mladých lidí a proto založili,

² PALÁN, Zdeněk a LANGER, Tomáš. *Základy andragogiky*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2008, s. 40

udržovali a vybavili personálem školní systémy, které se na několik desítek let staly Mekkou vzdělávání. V Evropě mělo mnoho prvních univerzit katolické kořeny. Kněží samozřejmě nebyli vedeni láskou k bližnímu svému. Jakožto jediní poskytovatelé vzdělání pečlivě vybírali kdo a čemu bude učen. Vzdělání zde sloužilo jako propaganda víry, která předkládala pevně daný hierarchický systém, ze kterého církev velmi dobře těžila a prosperovala. Během následujícího věku osvěcenství se spojení mezi vírou a vzděláním, k velké nelibosti církve, zmenšilo.

2.1.1. Celoživotní vzdělávání

Celoživotní vzdělávání je považováno za nepřetržitý proces získávání a rozvoje vědomostí, intelektových schopností a praktických dovedností, a to zejména nad rámec počátečního vzdělávání. Jeho součástí je stejně tak základní školní docházka i vzdělávání seniorů (tzv. univerzita třetího věku).

Definice celoživotního vzdělávání mezinárodní organizace OECD z roku 2000: *„Učení pod tímto úhlem pohledu spojuje individuální i společenský rozvoj ve všech směrech i prostředích v rámci formalizovaném, tedy ve školských institucích, v zařízeních odborné přípravy, terciárním vzdělávání, vzdělávání dospělých, a také v prostředí neformálním, tedy doma, v práci a v jiných společenských celcích. Jedná se o systémový přístup: zaměřuje se na standardy vědomostí a dovedností, které platí pro všechny, bez ohledu na věk. Zdůrazňuje potřebu všechny děti od nejútlejšího věku připravovat a motivovat k učení po celý život a koordinovat snahy o zajištění příslušných možností pro všechny dospělé, ať zaměstnané či nezaměstnané, kteří se potřebují rekvalifikovat, případně postoupí na vyšší kvalifikační stupeň“³.*

Kvalifikace je způsobilost řádně vykonávat určitou pracovní činnost, určitou pozici nebo určité povolání. Kvalifikace v sobě zahrnuje znalosti, dovednosti a kompetence, které jsou pro vykonávání příslušné činnosti, pozice nebo povolání potřebné. Kvalifikaci lze získat vzděláváním ve škole nebo v kurzu, praxí nebo samostudiem. Kvalifikace zpravidla bývá potvrzována určitým dokladem jako například vysvědčením, osvědčením, diplomem, certifikátem apod.

„Vzdělávání dospělých je obecný pojem pro vzdělávání dospělé populace a zahrnuje veškeré vzdělávací aktivity, realizované jako řádné školské vzdělávání dospělých (získání stupně vzdělání, nebo jako další vzdělávání seniorů). Je to pokračující proces dalšího cílevědomého a systematického zprostředkování, osvojování a upevňování schopností,

³ CELOŽIVOTNÍ UČENÍ (VZDĚLÁVÁNÍ). *Andromedia.cz*. [online]. 2012. [cit. 2012-12-12].

znalostí, dovedností, návyků, hodnotových postojů i společenských forem jednání a chování osob, jež ukončily školní vzdělání a přípravu na povolání a vstoupily na trh práce“⁴.

Právě trh práce a „neviditelná ruka trhu“ nás staví před fakt, že v dnešní době je „hnací motor“ touhy po vzdělání čistě pragmatický. Neučíme se z pouhé radosti z učení samotného, ale řešíme takto stávající konkrétní problémy (nové požadavky na pracovníky, strach o zaměstnání a podobně).

V souvislosti se společenskými změnami musí policie kvalifikovaně a zodpovědně plnit úkoly specifického orgánu státní správy a zároveň být i institucí jejíž hlavním cílem by měla být služba občanům. Kvalita policejní činnosti a její efektivnost jsou ovlivňovány kvalitou vzdělání a profesní připravenosti policistů, proto by měla být systematickému vzdělávání, výcviku a výchově policistů věnována maximální pozornost.

2.2. Systém vzdělávání Obecních policií

Po nabytí účinnosti nového zákona o Policii České republiky došlo k odchodu některých dle sloužících policistů. Odchod kvalifikovaných a s dlouholetou praxí spjatých pracovníků policie je jistě pro úspěšný chod policie problematický. Současná náborová kampaň určitě nepřinese v dohledné době rychlou nápravu z důvodu nedostatečné praxe nových policistů. Úspěšné zařazení policisty do výkonu služby je podle mého názoru otázkou několika let. Při dnešním nedostatku policistů na některých obvodních odděleních roste význam obecních policií i mimo velká města jako je Praha, Brno, Ostrava apod. K zvýšené úloze obecních policií přispěla i další novela zákona č. 553/1991Sb. Strážníci dostali další oprávnění při řešení přestupku a to zvláště na úseku dopravy a ochrany před škodami způsobenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami.

V současné době působí ve výkonu služby v České republice asi 8 581 strážníků obecních a městských policií, kteří plní úkoly nejen v oblasti zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku, ale i v řadě dalších oblastí, jako je ochrana majetku, dopravní služba, prevence kriminality apod. Bez nadsázky je možno konstatovat, že si nelze představit, že by zde nepůsobila. Nesporně lze její činnost srovnávat s činností pořádkové policie, a to jak z hlediska úkolu, které plní, tak i z hlediska kompetencí. V závěru roku 1991 byl přijat Zákon o obecní policii. Tento zákon byl přijat v situaci, kdy bylo nezbytné vytvořit obcím

⁴ PALÁN Zdeněk. *Výkladový slovník dospělých*. Praha: DAHA, 1997, s. 130

optimální předpoklad pro to, aby mohly plnit svoji zákonnou povinnost, zabezpečovat místní záležitosti veřejného pořádku, které jim byly Zákonem o obcích svěřeny již s účinností od začátku roku 1991. Zároveň to byla reakce na neustále se zvyšující kriminalitu způsobenou rozsáhlou amnestií.

Obec je povinna ze zákona vyslat do půl roku od přijetí do pracovního poměru strážníka ke zkoušce, k získání osvědčení strážníka. V počátcích obecní policie se vydávalo osvědčení na dobu dvou let a zkoušku strážník konal před komisí tvořenou pedagogy akreditovaného školicího střediska (tehdy Polis nebo Trivis). Následovaly zkoušky před zkušební komisí, ve které byli přítomni zástupci Ministerstva vnitra, osvědčení mělo platnost 5 let a profesní příprava trvala „neuvěřitelně“ 2 týdny. Některá velká města (např. Praha) si strážníky školila a školí sama ve svých střediscích.

K 1. lednu 2009 došlo ke změně zákona č. 553/1991Sb., o obecní policii a obec, u které je strážník v pracovním poměru je povinna strážníka čekatatele vyslat do akreditovaného školicího střediska, kde absolvuje odbornou teoretickou a praktickou přípravu. Dále je obec povinna do tohoto střediska vyslat také každého strážníka před zkouškou, rozumějme prolongační. S rozšířením pravomocí strážníků byla profesní příprava postupně prodloužená až na dnešních 12 týdnů v různých akreditovaných střediscích. Osvědčení strážníka se vydává na dobu tří let. Po třech letech je nutné zkoušku opakovat. Příprava trvá 5-7 dnů. V zákoně byla také upravena bezúhonnost a spolehlivost strážníka a je po uchazečích požadováno středoškolské vzdělání zakončené maturitou. Strážníci, kteří nemají potřebné vzdělání, mají povinnost si ho doplnit do roku 2015⁵.

Současný systém, kdy je strážník každé tři roky vystaven psychickému tlaku při nové zkoušce na získání potřebného osvědčení, neodráží v reálné podobě potřeby zvyšování potřebných znalostí, protože s výjimkou legislativních změn, které jsou zapracovány do zkušebních otázek, se strážník stále učí obdobný okruh učební látky, jako při první zkoušce. Bylo by do budoucna dobré v zákonné podobě stanovit podmínky udržování a zvyšování dosažené erudice strážníků, zajistit, aby byli seznamováni s legislativními změnami, s novou taktikou zákroků, aby úspěšně zvládali poznatky aplikované psychologie a asertivity, aby mohly být procvičovány modelové situace apod. Tyto kurzy by uzavíraly ucelený systém vzdělávání strážníků a vedly by k trvalému udržování potřebné odborné úrovně strážníků ve výkonu služby. Platnost osvědčení, za výše uvedených podmínek, by nebyla omezována. Městská a obecní policie, která v celorepublikovém měřítku v roce 2011 řešila 1649701

⁵ Zákon o Obecní policii č. 553/1991 Sb.

přestupků (přestupky a jiné správní delikty), zadržela 15471 pachatelů trestné činnosti dále zadržela 4333 hledaných osob, našla 500 odcizených vozidel, odchytila 29710 zvířat a rovněž uložila za 307 789 906,00 Kč blokových pokut⁶, je pro nás velmi důležitou složkou k zajištění veřejného pořádku a bezpečnosti občanů, ale je to také instituce, která zasahuje do práv a svobod občanů a zde je velmi důležité, aby občanům v souvislosti s touto činností nevznikla bezdůvodná újma a případný zásah do jejich práv a svobod nepřekročil míru nezbytně nutnou k dosažení účelu sledovaného zákrokem nebo úkonem. Je nezbytné věnovat zvyšování erudice strážníku stále větší pozornost ze strany výkonné a zákonodárné moci.

Zkušební zkouška

Odborná způsobilost čekatele a strážníka je ověřována zkušební komisí ministerstva formou zkoušky. Zkušební komise ministerstva je složena z předsedy a dalších členů. Členství ve zkušební komisi je podmíněno vysokoškolským vzděláním v oblastech zahrnutých do odborných předpokladů strážníka.

Obec je povinna zabezpečit školení strážníka čekatele před první zkouškou do šesti měsíců od vzniku pracovního poměru a rovněž strážníka před každou zkouškou (myšlena zkouška prolongační), a to nejpozději 3 měsíce před skončením platnosti osvědčení ve specializovaném školícím zařízení s akreditací Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy nebo v obdobném zařízení obecní policie. Jelikož je obec je povinna zabezpečit výcvik čekatele a strážníka k používání služební zbraně a donucovacích prostředků a realizaci oprávnění podle tohoto nebo zvláštního zákona provádí se tento výcvik ve výše uvedených nebo může na základě dohody mezi obcí a policií výcvik provést policie. O absolvování tohoto výcviku je vydáno čekateli nebo strážníkovi potvrzení o vykonání výcviku, které je podmínkou, aby čekatel nebo strážník mohl složit zkoušku z odborné způsobilosti. Náklady výcviku hradí obec⁷. Pouze pro zajímavost délka základního kurzu se dnes pohybuje v době dvanácti týdnů, a příprava na prolongační zkoušku celých 5 dní. Takto hovoří přísná literatura zákona.

Samotná zkouška se koná v jeden den a sestává se ze dvou samostatně vykonávaných a hodnocených částí a to:

- a) písemné (testové), kterou se ověřují znalosti právní úpravy v rozsahu potřebném pro plnění úkolů obecní policie,

⁶ MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Statistické údaje o činnosti obecních policií za rok 2011* [online]. MVČR, ©2010-2013 [cit. 2013-01-12].

⁷ Zákon o obecní policii č. 553/1991 Sb.

b) ústní, spočívající v pohovoru, kterou se ověřují schopnosti aplikace teoretických znalostí.

Pokud strážník čekatel nebo strážník neuspěje u zkoušky, zašle ministerstvo obci protokol o zkoušce s vyznačením této skutečnosti. Strážník čekatel a strážník je oprávněn zkoušku, u které neuspěl, dvakrát opakovat bez podání přihlášky. Termín opakování zkoušky určí ministerstvo tak, aby se konala nejdříve měsíc a nejdéle tři měsíce ode dne jejího konání nebo prvního opakování. Termín a místo konání opakované zkoušky sdělí ministerstvo obci nejméně 15 dnů předem.

Pokud strážník úspěšně absolvuje výše uvedenou zkoušku je mu vystaveno osvědčení. Toto osvědčení vydává ministerstvo strážníkovi na dobu 3 let, pokud úspěšně vykonal zkoušku.

Zde si nemohu nepostesknout nad tím, že tento systém zde funguje 21 let beze změny. Každé tři roky zde dochází k situaci, kdy je strážník vystaven nemalému psychickému tlaku, který je vyvíjen na jeho osobu. V žádné jiné profesi jsem se nesetkal s něčím obdobným. Dá se říci, že každý strážník pracuje v podmínce, což nepřispívá k celkové pohodě a pracovnímu nasazení. Chápu, že je nezbytné, aby se strážník seznamoval s legislativními změnami, taktikou zákroků s použitím psychologie a s možnostmi procvičování modelových situací apod. Nicméně 5 denní kurzy podle mého názoru na toto všechno nestačí. Řešením by mohli být dlouhodobější kurzy nebo školení, které by systém vzdělávání strážníků pojímali poněkud uceleněji a komplexněji a zároveň by vedly k udržování nutné odborné úrovně strážníků ve výkonu služby.

2.2.1. Možnosti dalšího vzdělávání

Jediné zákonem dané vzdělávání u obecních policíí je to, že každé tři roky v rámci prolongačních zkoušek absolvují strážníci tzv. prolongační kurz. Na tomto prolongačním kurzu znovu obnoví své znalosti, které se týkají se zákonů o policii ČR, obecní policii, zákona o zbraních a střelivu, živnostenského zákona, zákona o obcích apod. Během těchto kurzů trvajících přibližně 5 dní je jejich absolvent schopen (většinou) vykonat zákonem požadovanou zkoušku stávající se ze dvou částí. To jest z písemného testu, jehož úspěšné složení je podmínkou k postupu do druhé části a to ústní zkoušky.

Mimo tuto prolongační zkoušku záleží již na každém veliteli obecní policie, zda je ochoten investovat čas a prostředky do dalšího vzdělávání svých podřízených. Níže uvedenými kurzy a školeními prošli během své služby strážníci Městské policie Jindřichův Hradec.

Střelecká příprava

V rámci této přípravy docházíme měsíc co měsíc (vyjma letních prázdnin) na střelnici Břeskáč AVZO. Zde probíhá střelecká příprava, která zahrnuje osvojování si postojů, držení, míření, spouštění, nabíjení, vybíjení, tasení z pouzdra a v neposlední řadě ostrou střelbu. Máme zde možnost vyzkoušet si klasickou střelbu ve stoje, vkleče i vleže, střelbu zpoza krytu i za snížené viditelnosti.

Kurz první pomoci

Ve spolupráci s Rychlou zdravotnickou službou a oblastním spolkem Červeného kříže jsou strážníci proškolení v kurzu první pomoci, v případech se kterými mohou strážníci přijít během své každodenní služby do kontaktu. Jedná se o poskytnutí první pomoci při běžných zraněních jako je krvácení, fixace zlomenin, protišoková opatření. Tedy takových opatření a život zachraňujících úkonů, které by u pacienta vedly k zachování životních funkcí do té doby, než se mu dostane odborné lékařské péče.

Jelikož sloužíme v krásném městě Jindřichův Hradec, jehož dominantou je rybník Vajgar, absolvovali jsme v rámci těchto kurzů i nácvik záchrany tonoucího, přičemž jsme si vyzkoušeli jaké to je zachraňovat tonoucího v oblečení, kdy i zdatný plavec má problémy sám se sebou. Dále jsme byli seznámeni s různými pomůckami, které vodní záchranáři používají při své práci a některé jsme si i v praxi vyzkoušeli. Nic nezklidní nespolupracujícího tonoucího lépe, než dobře mířená rána vrhacím lanem.

LED - Seminář záchrana na zamrzlých vodních plochách s praktickým nácvikem

Tento kurz se koná každoročně nedaleko Plzně v školicím středisku MP hlavního města Prahy Žihle-Poustky a to v měsíci lednu, tedy době, kdy je veliká pravděpodobnost teplot sahajících hluboko pod bod mrazu, který je nutný a potřebný k samovýrobě ledu nutného pro tento podnik. Tento seminář pořádá Městská policie Praha – poříční útvar ve spolupráci s Vodní záchrannou službou Praha. Strážníci si zde zkusili záchranu lidí bez vest, v klasickém oblečení. Program tohoto zajímavého školení byl mimo jiné také zaměřený na improvizaci, praktický nácvik, prevenci a bezpečnost na zamrzlých vodních plochách a v neposlední řadě na užívání základních záchranných prostředků. Celé akce se zúčastnilo kolem čtyřiceti strážníků.

Školení řízení referentských vozidel a vozidel s právem přednosti jízdy

Každoročně se pořádá výše uvedené školení, neboť zákoník práce upravuje školení zaměstnanců o právních a ostatních předpisech, týkajících se bezpečnosti a ochrany zdraví při

práci. Neobsahuje žádná specifická ustanovení, která by upravovala školení řidičů, kteří v pracovně právním vztahu řídí motorová vozidla, na která se nevztahuje zákon č. 247/2000 Sb., (§ 48) o získávání a zdokonalování odborné způsobilosti k řízení motorových vozidel, ve znění pozdějších předpisů.

Školení bezpečnosti práce

Vzhledem k tomu, že je zaměstnavatel povinen zajistit zaměstnancům pravidelná školení o právních a ostatních předpisech k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, které doplňují jejich odborné předpoklady a požadavky pro výkon práce, které se týkají jimi vykonávané práce a vztahují se k rizikům, s nimiž může přijít zaměstnanec do styku na pracovišti, na kterém je práce vykonávána, a soustavně vyžadovat a kontrolovat jejich dodržování, probíhá každoročně toto výše uvedené školení. Protože zaměstnavatel určí obsah a četnost školení o právních a ostatních předpisech k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, způsob ověřování znalostí zaměstnanců a vedení dokumentace o provedeném školení.

Kurz sebeobrany

Pro mne osobně nejzajímavější, nejpoučnější a zřejmě i nejprospěšnější kurz jsme absolvovali pod dohledem Mgr. Milana Sedláka. Tento kurz byl zaměřen na kontrolu napadených objektů a bezpečného pohybu v nich. Aby byla tato situace co nejvěrohodnější, byli jsme oblečeni do neprůstřelných vest a chráničů obličejů a vyzbrojeni pistolemi se střelami FX. Není třeba zdůrazňovat, že jsme byli během tohoto kurzu několikrát sami „sejmuti“ a několikrát jsme i my někoho „sejmuli“ (i nevinného). Další součástí tohoto kurzu bylo používání donucovacích prostředků a zbraně, zajištění pachatele, včetně poutání a prohlídky pachatele. V neposlední řadě byl tento kurz ještě zaměřen na zastavování vozidel v souvislosti s nebezpečným pachatelem.

Kurz řízení dopravy

Příslušníky oddělení dopravní Policie ČR jsme byli několikrát proškoleni v postupu správného a bezpečného zastavování vozidel a rovněž v řízení provozu. Ačkoli říkám v řízení provozu, není to tak docela pravda. Bystrý a poučený zákonodárce totiž naznal, že k takto závažné dopravní činnosti není strážník obecní policie dostatečně erudován a kompetentní. Přestože řídit dopravu může jakákoli poučená osoba starší osmnácti let, strážník byť toto povolání může vykonávat až od svých jednadvaceti let, by tuto činnost zřejmě nezvládl. A proto nebylo nám svěřeno dopravy řízení, nýbrž jen a pouze její usměrňování.

Kurz zvládnutí zátěžových situací

S krajským policejním psychologem absolvovali jsme kurz zvládnutí zátěžových situací a jednání s osobami podnapilými a agresivními. Dalšími tématy byl přehled nejčastějších problémových typů osobnosti, jako jsou osoby psychicky narušené (neurotici, psychopati a agresori) osoby s kriminální zkušeností a způsoby jednání s nimi. Při tomto jsme se zaměřili i na asertivitu, na komunikační strategii, která nás učí, jak můžeme zmírnit agresi a afekty u sebe i u jiných. Umění naslouchat a být vstřícný, nácvik některých asertivních metod při tlumení nežádoucích emocí.

Kurz odchytu toulavých zvířat

Kurz byl určen pracovníkům odchytové služby, městské policie, útulků, asanačních služeb a ostatních profesí, zabývajících se prací se zvířaty a regulací jejich počtu. Odborný kurz pro odchyt toulavých a opuštěných zvířat a zacházení s nimi včetně péče o ně v útulcích pro zvířata byl organizován v rozsahu 30 hodin teoretické výuky a 5 hodin praktického cvičení. Účastník odborného kurzu získá základní znalosti anatomie a fyziologie psů a koček, etologie zvířat, onemocnění psů a koček, zejména se zřetelem na onemocnění přenosná ze zvířat na člověka, znalosti techniky odchytu psů a koček, používaných metod a pomůcek, zdravotních rizik a bezpečnosti práce při odchytu psů a koček, regulace populace psů a koček, zásad zřizování, provozu a kontrol útulků pro odchycená a opuštěná zvířata, jakož i právních předpisů, které se vztahují k odchytu toulavých zvířat a zacházení s nimi.

2.2.2. Vzdělávání velkých obecních (městských) policií

Jak již bylo několikrát řečeno, kritéria na vzdělávání strážníků obecních policií jsou pevně stanovena zákonem. Některé velké městské policie jako třeba Praha, Brno a Ostrava řeší přístup ke vzdělávání svých zaměstnanců tím, že si zřídily vlastní Výcviková střediska profesní přípravy či útvary vzdělávání, která zajišťují:

- zajišťuje zvyšování a prohlubování kvalifikace zaměstnanců jejich praktickým výcvikem při provádění základního a průběžného školení strážníků a zdokonalovacího školení strážníků v rozsahu potřebném pro složení kvalifikačních zkoušek a pro výkon jejich běžné pracovní činnosti.
- v rámci nástupních kurzů provádí výcvik a přezkušování z praktického zvládnutí sebeobrany, služební zbraně a donucovacích prostředků,

- organizuje a provádí průběžnou fyzickou a střeleckou přípravu a nácvik výkonu pracovní činnosti,
- zajišťuje odborný výcvik a zkoušky k získání zbrojního oprávnění,
- provádí výcvik řidičů k získání nebo obnově referentského oprávnění k řízení služebních motorových vozidel,
- spolupracuje se školním útvarem při provádění řízené praxe,
- podílí se na zpracování koncepce vzdělávání a na jejím uskutečňování v praxi,
- zajišťuje obsahovou náplň nástupních kurzů zaměřených na získání osvědčení o splnění stanovených odborných předpokladů,
- zajišťuje obsahovou náplň jednotlivých právních a policejních disciplin pro potřeby výuky v průběžných a specializačních kurzech, které organizačně zajišťuje a provádí,
- zajišťuje administrativní a analytické podklady pro povolávání zaměstnanců do nástupních a specializačních kurzů, do kurzů k získání zbrojního průkazu, referentského oprávnění k řízení služebních motorových vozidel, výběrového řízení apod. a do kurzů organizovaných k získání osvědčení o splnění stanovených odborných předpokladů.

Práce obecní policie je službou občanům, která musí být založená na kvalitní přípravě. Strážník musí být vysoce profesionální, kvalifikovaný, ale také disponující vysokým etickým standardem a dostatečnou erudovaností. Prosazování zákona není povolání, kde by se pouze aplikovala ustálená řešení na standardní problémy, objevující se navíc v pravidelných intervalech. Jde spíše o dovednost vyžadující, aby strážník dobře rozuměl literě zákona a dokázal ji aplikovat v praxi.

Cílem střediska vzdělávání a volnočasových aktivit je připravit strážníky tak, aby své vědomosti, dovednosti a návyky získané studiem byli schopni realizovat v praxi a to na základě uceleného pohledu na danou situaci:

- řešení úkolu z pohledu práva
- volba vhodného taktického postupu a komunikace
- zvládnutí technických prostředků
- zvládnutí administrativy

Vzdělávací programy jsou vedeny nejen v rovině teoretické formou přednášek, ale také v rovině teoreticko-praktické a to v podobě přednášek a cvičení, která zahrnují taktickou přípravu, střeleckou přípravu a sebeobranu a v neposlední řadě praktickou přípravu k procvičení získaných znalostí tzv. řízenou praxí. Jednotlivé vzdělávací programy jsou realizovány formou:

- rekvalifikačních kurzů
- prolongačních příprav
- následného výcviku
- školení zaměstnanců
- odborných seminářů

Rekvalifikační kurz

Všichni nově přijatí čekatelé absolvují tzv. rekvalifikační kurz, jehož úkolem je teoreticky i prakticky co nejlépe připravit absolventy na výkon oprávnění a povinností v intencích příslušných právních norem.

V počátcích existence střediska profesní příprava čekatelů představovala pouhých 8 týdnů. Postupem času byla tato doba prodloužena až na dnešních 12 týdnů, a to především z důvodů nárůstu řešené problematiky. Dle současných učebních osnov představuje délka studia cca 454 vyučovacích hodin v tomto rozsahu:

- obecní policie – 60 hodin
- Policie ČR – 14 hodin
- trestní právo – 26 hodin
- přestupkové právo – 40 hodin
- správní právo – 10 hodin
- ústavní právo – 4 hodiny
- provoz na pozemních komunikacích – 24 hodin
- kriminalistika – 12 hodin
- obecní a krajská zřízení – 12 hodin
- živnostenské podnikání – 8 hodin
- psychologie – 22 hodin
- radioprovoz – 10 hodin
- taktická příprava – 40 hodin

- střelecká příprava – 44 hodin
- sebeobrana – 60 hodin
- modelové situace – 20 hodin
- zdravotní příprava – 16 hodin
- bezpečnost práce – 2 hodiny
- krizové řízení a IZS – 6 hodin
- ochrana před alkoholismem a jinými toxikomaniemi – 6 hodin
- policejní etika – 6 hodin

Účelem rekvalifikačního kurzu je především umožnit absolventům orientaci v systému našeho právního řádu. Hlavními předměty jsou zákon o obecní policii a přestupkové a trestní právo. Následují jednotlivé odborné předměty jako je doprava, správní právo, kriminalistika, zákon o obcích, shromažďování, psychologie, taktéž se probírají základy ústavního práva, živností či vyhlášky a nařízení obcí. Zvládnutí této právní teorie je neodmyslitelnou součástí, která bude strážníky provázet po celou dobu jejich působení ve výkonu služby.

Po zvládnutí příslušné legislativy následuje nácvik v používání donucovacích prostředků a sebeobrany. Učí se používání donucovacích prostředků včetně poutání a zákonné výzvy vůči pachateli a to vše v souladu s právní úpravou. Výuka je vedena tak, aby se čekatelé naučili adekvátně reagovat a zvládat útoky, ke kterým v praxi nejčastěji dochází a také spolupracovat mezi sebou v hlídce. Kurz sebeobrany je zakončen závěrečným přezkoušením, kde čekatelé předvedou, co se naučili počínaje pády až po jednotlivé techniky sebeobrany či praktické ukázky jako je např. poutání osoby. Je důležité zájemce o povolání strážníka naučit správné volbě a použití donucovacích prostředků – a to jak z hlediska přiměřenosti, oprávněnosti tak z hlediska dosažení sledovaného účelu.

Další důležitou kapitolou v přípravě na náročnou profesi jsou zbraně a jejich používání. Absolventi musí zvládnout střelbu a získat zbrojní průkaz. Střelecká příprava je jednou z nejdůležitějších v rámci rekvalifikačního kurzu a to především proto, že použití zbraně proti osobě je jedním z největších zásahů do práv a svobod osoby občanů. Pro naprostou většinu nováčků je rekvalifikační kurz vůbec jednou z prvních zkušeností v kontaktu se zbraní a se střelbou samotnou

Součástí kurzu je rovněž zvládnutí taktických postupů při vedení zákroku a to na základě scénářů, tzv. modelových situací. Tyto modelové situace jsou začleněny do vzdělávání až v samotném závěru rekvalifikačního kurzu, a to z toho důvodu, že čekatelé by

měli již být dostatečně připraveni a seznámení s činností strážníka obecní policie a to nejen po právní, ale i po taktické stránce.

2.2.3. Závěr

Jak je vidět z výše uvedeného tak další vzdělávání splněním zákonných požadavků končit nemusí, záleží však také na další osobní iniciativě každého jednoho strážníka, či jejich velitele. Vzhledem k tomu, že u městské policie není tak důsledně, respektive vůbec, řešen kariérní řád a postup, tak je zájem samotných strážníků na zvyšování si vzdělání minimální. Tento přístup nemožnosti někam postoupit a polepšit si je do značné míry velice demotivující. V době, kdy vznikaly obecní policie, se tímto problémem nikdo nezaobíral. Tehdy bylo nutno, řešit zvyšující se nárůst kriminality a fakt, že policie ČR nebyla schopna adekvátně nastalou situaci řešit. Z tohoto důvodu bylo umožněno obcím, aby si samy mohly zřídit vlastní obecní polici, která by řešila naléhavé a pro obce prioritní otázky týkající se zajištění veřejného pořádku. Tehdy se mělo za to, že životnost obecních policí nebude nikterak dlouhá, a že po vyřešení aktuálních problémů, takto zřízené obecní policie samovolně zaniknou, protože jich nadále nebude třeba. Během jednadvaceti let existence obecních policí tyto ukázaly, že si zaslouží své místo na slunci a zaujali tak pevné místo na poli boje za bezpečnější město či obec. Již z tohoto důvodu by bylo záhodno, aby se touto situací zaobíral někdo kompetentní a vzhledem k narůstajícím kompetencím i adekvátně upravil status obecních policí, aby nebyli pouze trpěným přílepem.

2.3. Systém vzdělávání Policie ČR

„Systém policejního vzdělávání patří mezi jeden z nejpropracovanějších systémů školství v České republice. Vysoká úroveň ve vzdělávání se datuje již od dob první republiky. Policista, a dříve i četník, se při své práci dostává do různých situací, s nimiž se musí umět vyrovnat. Vždy musel umět rozpoznat, zda skutek, který osoba spáchala, je ještě legální nebo již překročil onu zákonem stanovenou hranici, za níž následuje sankce. To s sebou nutně neslo a nese potřebu důkladné a propracované přípravy pro výkon služby.

Náročnost výkonu služby policie a četnictva vedla k nutnosti založení školicích středisek, odkud odcházeli absolventi k výkonným útvarům. Změny dynamicky se rozvíjející společnosti v různých oblastech společenského života a jejich provázanost s právním řádem, pak nastolily nutnost následného doškolování.

Celá společnost se rychle vyvíjí, zejména v oblasti vědy a techniky. Nové věci s sebou ale přinášejí riziko zneužití zločinnými strukturami, na což je policie nucena reagovat. Dříve byly nově vzniklé metody a postupy ve vědě převzaty a upraveny pro potřeby policie. Současný rychlý vývoj však vede k potřebě vyvíjet a zdokonalovat nové metody a trendy policejní práce a v některých případech dokonce k rozvoji zcela nových oblastí vědních disciplín. Z této skutečnosti vyplývá potřeba seznamovat s nimi policisty tak, aby byli schopni je využívat v maximální možné míře v každodenní policejní praxi. Hovoříme-li o Policii České republiky jako o subjektu, jedná se o organizaci se specifickým posláním a postavením ve společnosti, která disponuje, jak značným počtem pracovníků, tak i značným množstvím různorodých činností, které musí vykonávat. Přitom u policie pracují nejen pracovníci ve služebním poměru, tedy na služebních místech, ale i civilní zaměstnanci. Celkem se jedná téměř o 40.000 pracovníků rozmístěných po celé České republice. To klade velké nároky na získávání, stabilizaci, rozmísťování a zejména na vzdělávání lidských zdrojů.

Samotná činnost policie a výkon služby nezahrnuje, jak již zmiňuji výše, pouze znalost právní oblasti, ale celou řadu dalších činností, které jsou zpravidla s právní oblastí úzce provázány. Při své každodenní činnosti policie často a ve značné míře zasahuje do práv a svobod občanů, přičemž tato práva a tyto svobody již ze své podstaty, chrání, ale i omezuje. Být četníkem nebo policistou s sebou neslo a nese nejen jisté výhody, např. všemi viděnou jistotu finančního zajištění, ale zejména spoustu povinností a omezení. Mezi povinnosti patří na prvním místě nutnost neustále se vzdělávat a doplňovat si znalosti.

V posledních letech se zesiluje tlak na profesní vzdělávání příslušníků Policie České republiky, a to jak v oblasti základní odborné přípravy (ZOP), tedy přípravy nově nastupujících policistů, tak i následného zvyšování kvalifikace, zdokonalování a seznamování se s novými metodami a trendy policejní práce, což se týká všech policistů, zejména těch déle sloužících. Tato skutečnost vedla k potřebě vytvoření účinného vzdělávacího systému, který zabezpečí vzdělávání všech skupin policistů tak, aby systém neustálého vzdělávání a výchovy vedl k vytvoření policistů, jakožto odborně a morálně připravených osob, jejichž krédem je „pomáhat a chránit.“⁸

U policie je kladen velký důraz na image policisty, rozumí se tím profesionalita, motivace, vysoký etický standard. Byl stanoven „Etický kodex policisty“, který se stal součástí výchovně vzdělávacího procesu na policejních školách. V policejním vzdělávání je uplatňován kompetenční přístup a prosazuje se spoluodpovědnost policistů za odbornou

⁸ PROCHÁZKA, Jiří. *Specifika vzdělávání policistů a využití při praktické činnosti v policii*. Brno, 2010, s. 2-3

připravenost k výkonu služby. V uplynulých letech prošlo policejní školství reformou, která není dosud ukončena a sestává se povětšinou z rušení školicích středisek v rámci hledání úspor v rozpočtu ministerstva vnitra. Účelem je zjistit zda daný vzdělávací proces splnil požadavky a v případě potřeby zajistit jeho doplnění, popř. ho upravit potřebám služby.

2.3.1. ZOP (Základní odborná příprava)

Policisté nově přijatí ke službě pořádkové, železniční, dopravní, cizinecké policie, popř. ochranné služby, jsou po přijetí do služebního poměru povinni absolvovat základní odbornou přípravu. Do studia základní odborné přípravy na vyšší policejní škole mohou být přijati pouze uchazeči, kteří úspěšně prošli přijímacím řízením na příslušném okresním ředitelství a byli přijati do služebního poměru k Policii České republiky. Jejím absolvováním by měli získat potřebné kompetence pro jednání s občany, dohled nad dopravou na pozemních komunikacích, projednávání přestupků, pořádkovou a hlídkovou službu, úkony v souvislosti s trestnou činností, postup při řešení domácího násilí, preventivní činnost, zpracování písemností, práci se spojovací a výpočetní technikou atd.

Podmínkou přijetí k Policii ČR je:

- úplné střední vzdělání nebo úplné střední odborné vzdělání ukončené maturitní zkouškou;
- psychické předpoklady;
- zdravotní způsobilost;
- fyzická zdatnost;
- společenská bezúhonnost.

Kladný výsledek přijímacího řízení závisí dále na tom, zda policejní útvar, kam se žadatel hlásí, potřebuje přijmout nové policisty. Zájemce o studium na vyšší policejní škole musí tedy nejdříve navštívit personální pracoviště okresního ředitelství Policie ČR v místě, kde by si přál sloužit

Pojetí základní odborné přípravy

Obecným úkolem základní odborné přípravy je předat nově nastupujícím policistům ty nejdůležitější informace o poslání, organizační struktuře a úkolech policie, o obsahu a významu základních legislativních norem v rámci bezpečnostního aparátu, o obecných formách a metodách policejní činnosti a o právech a povinnostech policistů. Před pracovníky

vzdělávacích zařízení ministerstva vnitra stojí nelehký úkol, z nově přijatého pracovníka „udělat“ policistu.

Základní odborná příprava naplňuje další odborný požadavek a poskytuje policistům zaměření vzdělání v oboru bezpečnostně právní činnost formou odborného vzdělávání v policejních školách MV ve smyslu zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění novel, pro vybraná služební místa.

Cíle a obsah základní odborné přípravy jsou založeny na novém filozofickém pojetí policejní práce, které je charakterizováno těmito hlavními principy:

- policejní práce musí být službou občanovi;
- policista musí být vysoce profesionální, kvalifikovaný, motivovaný, disponující vysokým etickým standardem;
- vzdělávání a výcvik policisty musí být založeny na kompetenčním přístupu;
- ve vzdělávání a výcviku policistů je nutno zdůraznit osobní odpovědnost každého policisty za sebevzdělávání.

Vzdělávání a výcvik v základní odborné přípravě směřují k tomu, aby absolventi se zřetelem k potřebě výkonu povolání policisty posílili klíčové a občanské kompetence a vytvořili kompetence odborné.

Vzdělávací program základní odborné přípravy je určen pro policisty nově přijaté do služebního poměru příslušníka Policie ČR, kteří splnili podmínku dosažení středního vzdělání s maturitní zkouškou. Vzdělávací program základní odborné přípravy se realizuje formou denního studia. Výuka je z části předmětová včetně modelových situací a praktických zaměstnání a z části integrovaná, organizovaná zejména formou integrovaného výcviku výkonu služby.

Závěrečná zkouška

Základní odborná příprava je zakončena závěrečnou zkouškou. Podmínkou přistoupení k závěrečné zkoušce je, že studující byl ve všech předchozích předepsaných zkouškách hodnocen výrokem „splnil“. Závěrečná zkouška se skládá z ústní a praktické zkoušky. Ústní zkouška je tvořena zkušebním tématem odborně bezpečnostní povahy, které studující řeší z pohledu více zúčastněných disciplin (jednotlivé podotázky zkušebního tématu). Praktická zkouška je realizována inscenační metodou jako řešení simulovaného případu.

Vyšší policejní škola je přípravné pracoviště, kde se budoucí policisté připravují na výkon svého povolání. Studium se skládá z teoretických znalostí a praktických cvičení, mezi které patří modelové situace, řízení vozidla, manipulace se zbraní nebo použití donucovacích prostředků proti agresivní osobě. Díky tomu, že jsou modelové situace velmi podobné tomu, s čím se policisté v praxi často setkávají, jsou takto nabitě znalosti pro studenty velmi užitečné. Studenti se učí, jak správně komunikovat s civilními občany během nejrůznějších situací, jak řídit dopravu na pozemních komunikacích a jak správně zpracovávat administrativní písemnosti. Důležitá jsou také fyzická cvičení, díky kterým značně stoupne fyzická připravenost studentů. Znalosti získané během odborné přípravy budou přezkoušeny u závěrečné zkoušky, kterou celé studijní období končí.

Základní odborná příprava se zaměřuje především na teoretické a odborné znalosti policisty, kterými by měl disponovat každý policista. Zde si policista osvojuje základní vzdělání v oboru bezpečnostně-právní činnosti ve smyslu zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů z následujících oblastí:

- **Právo**
- **Služba pořádkové policie**
- **Kriminalistika**
- **Služba dopravní policie**
- **Komunikace a policejní etika**
- **Příprava k použití donucovacích prostředků**
- **Příprava k použití služební zbraně**
- **Zdravotnická příprava**
- **Administrativa a informační technologie**
- **Spojovací příprava**

Výše uvedené okruhy vzdělávání byly převzaty z rámcového vzdělávacího programu pro základní odbornou přípravu (ZOP) policistů pořádkové, dopravní, železniční policie a po ZOP policistů služby cizinecké policie. O všem nejen teoretické znalosti musí policista ovládat, neméně důležité jsou i jeho praktické dovednosti. Především se jedná o schopnost daného policisty aplikovat své teoretické znalosti do praxe a tím je plně využívat.

Praktické znalosti a dovednosti policisty jsou procvičovány v základní odborné přípravě a dále i prohlubovány po celou dobu průběhu jeho služebního poměru. K tomuto

slouží kromě praktického výcviku i využívání modelových situací a hraní příslušných rolí, do kterých se mohou zakročující policisté během výkonu služby dostat.

Každý policista je povinen se účastnit každoročně přezkoušení ze základních odborných praktických dovedností, jako je zvládnutí střelecké přípravy, sebeobrany a absolvování testu fyzické zdatnosti. Zvládnutí těchto přezkoušení je podmínkou pro setrvání policisty ve služebním poměru u Policie ČR.

2.3.2. Další vzdělávání

Další vzdělávání policistů pobíhá v kurzech, na které jsou policisté vysíláni nebo které si sami zvolí.

Další kvalifikační příprava policistů je určena ke splnění požadavku stupně vzdělání, oboru nebo zaměření vzdělání stanovených pro jednotlivá služební místa v rámci služebního zařazení.

Další odborná příprava nutná k soustavnému udržování a prohlubování odborné kvalifikace, potřebné pro výkon služby je navázáním na výše uvedenou kvalifikační přípravu. Je realizována formou specializačních kurzů na základě rozhodnutí služebních funkcionářů.

Úloha dalšího vzdělávání

„Vzdělávání policistů a občanských zaměstnanců Policie České republiky lze rozdělit na základní, tedy sumu znalostí, dovedností, návyků a postojů, které je nezbytně nutné si osvojit pro vykonávanou činnost a bez níž nelze tuto činnost vykonávat. Jedná se tedy víceméně o povinnost absolvovat stanovené vzdělání předepsané pro vybranou činnost a zaměření.

Oproti tomu další vzdělávání policistů lze vymezit jako užší odborné vzdělávání zaměřené na udržování, prohlubování a získání dalších speciálních odborných znalostí dovedností určených pro danou skupinu a další rozšiřující vzdělání, které není nezbytně nutné pro vykonávanou činnost a doplňkové mimoresortní vzdělání.

Obsahem další odborné přípravy je:

- *všeobecná další odborná příprava je určena k upevňování, rozšiřování a prohlubování kompetencí policistů potřebných pro plnění úkolů vyplývajících ze služebního poměru policisty, bez ohledu na jeho služební zařazení*
- *služební, tělesná, střelecká a taktická příprava je zaměřená na získání a rozvíjení znalostí, praktických dovedností a pohybových schopností potřebných pro výkon služby souladu s platnou právní úpravou*

- *další odborná příprava ve vztahu ke služebnímu místu je zaměřená na upevňování, rozšiřování a prohlubování kompetencí v souladu s náplní služební činnosti, rozsahem oprávnění a povinnostmi policisty vyplývajícími z konkrétního služebního místa*
- *další odborná příprava ve vztahu k případům je zaměřena na typizované případy budoucího nasazení využívající vyhodnocení získaných zkušeností a poznatků z předchozích případů.“⁹*

Tento systém přípravy policistů k výkonu služby je určen především policistům v přímém výkonu služby, kteří přicházejí do styku s veřejností (pracovníci služby pořádkové, dopravní kriminální policie). Zohledňuje požadavky výkonu policejní služby z hlediska aktuálních potřeb. Je zaměřený na jednání policistů v typických situacích během výkonu služby. Důraz je kladen na komunikaci a jednání policistů s občany, schopnost zažehnání konfliktu v rizikové situaci a zajištění bezpečnosti občanů, své vlastní i spolupracujících policistů. V tomto případě se jedná především o psychologii. „*Jejím úkolem je mimo jiné vybavit policisty tzv. psychologickými prostředky pro řešení standardních i konfliktních situací, ke kterým dochází při styku s občany. Zjednodušeně řečeno, psychologickými prostředky se míní účinná a adekvátní (verbální a neverbální) komunikace, která vede k vyřešení policejní situace bez použití jiných prostředků jmenovaných zákonem“.*¹⁰

Při tvorbě programů dalšího vzdělávání se postupuje obdobně jako u tvorby základního vzdělávacího programu. Realizace dalšího vzdělávání probíhá formou, školení, odborných stáží, seminářů, instrukčně metodických zaměstnání, výcviků, studijních pobytů, eventuelně samostudiem. Vždy se ale vychází z dané potřeby. Stanoví se jaké školení má být zabezpečeno, komu je určeno, způsob realizace, kdo školení provede, čas a místo školení, předpokládané náklady, cíle kterých má být dosaženo. Na závěr se provádí oboustranné vyhodnocení.

Užší odborné vzdělání je zaměřeno na prohlubování, doplňování a rozšiřování znalostí děsloužících policistů a zaměstnanců Policie České republiky. Jedná se o případy, kdy došlo např. ke změně v zákoně, popř. doplňkovému výkladu zákona nebo jsou do jeho činnosti zavedeny nové programy a metody práce. Vzdělávání v těchto případech probíhá formou buďto vzdělávacích programů nebo krátkodobých vzdělávacích kurzů. Na výuce se mohou podílet policisté z výkonu, kteří tak předávají zkušenosti získané přímo z praxe. Obdobně je tomu i v případech, kdy policista přechází na jiné služební místo a v rámci nově

⁹ PROCHÁZKA, Jiří. *Specifika vzdělávání policistů a využití při praktické činnosti v policii*. Brno, 2010, s. 13-14

¹⁰ ČÍRTKOVÁ Ludmila. *Policejní psychologie*. Praha 2000, 51-52 s.

vykonávané činnosti musí absolvovat krátkodobé školení, které je ale nezbytné pro vykonávanou činnost. Dalším způsobem je vzdělávání přímo na pracovišti formou instruktáže, koučování, mentorování, asistování atd., další variantou jsou přednášky, hraní rolí (uplatňuje se především při výcviku policistů, např. nacvičování modelových situací při zásahu apod.). Patří sem i semináře, za účasti nebo přímo vedené pracovníky jiných služeb s obdobným bezpečnostně právním zaměřením jako má Policie České republiky, a to jak domácích, tak zahraničních. V takových případech se jedná nejen o rozšiřování odborných znalostí, ale i výměnu již získaných zkušeností nebo čerpání zkušeností nových. Úlohou je formování odborných znalostí, schopností a dovedností s cílem zlepšit individuální a týmový výkon. Vzdělávání probíhá pod vedením policistů, v případě jiných služeb o pracovníky, kteří své zkušenosti čerpají přímo z praxe.“¹¹

2.3.3. Taktika

„Prosazování a ochrana zákona je rizikové povolání, které vyžaduje konstantní profesionalitu a špičkovou připravenost“¹²

Taktikou můžeme rozumět způsob vedení a promyšlení určité činnosti v dané situaci. Je to volba dílčích, prostorově a časově omezených postupů k dosažení vytyčeného cíle. To vše v rozumném časovém intervalu, cestou co nejmenšího odporu.

V případě práce policistů se jedná o promyšlený a cílevědomý postup policistů provádějících služební zákrok a přiměřený způsob použití zákonných prostředků k dosažení cíle služebního zákroku.

Úkonem se ve smyslu policejních předpisů myslí činnost prováděná příslušnými osobami v rámci jejich pravomoci při plnění úkolů policie, respektive obecní policie. Je to takový druh činnosti policisty, který mu umožňuje zabezpečovat plnění úkolů policisty, při kterém dochází k zásahu do práv a svobod občanů. Je tedy nutné, aby taková činnost měla svou oporu v zákoně, zákon by měl zmocňovat k takové činnosti. V rámci Policie ČR úkon provádí občanský zaměstnanec v pracovní době nebo policista ve službě. Mimo službu policista zasahuje, pouze pokud dochází k bezprostřednímu ohrožení života, zdraví či svobody osob nebo majetku, případně k útoku na tyto hodnoty.

Strážník musí úkon provést pouze v pracovní době, je-li páčán trestný čin nebo přestupek či jiný správní delikt anebo existuje-li důvodné podezření z jejich páčání.

¹¹ PROCHÁZKA, Jiří. *Specifika vzdělávání policistů a využití při praktické činnosti v policii*. Brno, 2010, s. 14-15

¹² NÁCHODSKÝ, Z. *Taktika policejní akce*. Praha 1993, 3 s.

Za zákrok je považován takový typ úkonu, při němž dochází k použití síly nebo se použitím síly hrozí, a to jen za účelem přímé ochrany práv nebo přímého vynucování splnění právní povinnosti. Při zákroku vůči vám tedy dochází k bezprostřednímu zásahu do vašich práv a svobod. Při zákroku policista používá oprávnění použít donucovací prostředky nebo zbraně. Tímto jednáním policista odvrací nebezpečí nebo protiprávní jednání, dochází k ohrožení života nebo zdraví osob, či k ohrožení majetku. K provedení zákroku je oprávněn pouze policista, nikoli občanský zaměstnanec policie.

Strážník je k zákroku povinen také mimo pracovní dobu (na rozdíl od běžného úkonu) v případě, že při páchání trestného činu nebo přestupku je bezprostředně ohrožen život, zdraví nebo majetek.

Pokud policista či strážník přistoupí k zákroku, vždy by měl ještě před jeho započatím použít slov „Jménem zákona!“ a odpovídající výzvy. Nemusí tak ale činit v každém případě, samozřejmě zejména v takovém, kdy to okolnosti neumožňují.

Cílem taktiky služebních zákroků je vybavit policisty teoretickými znalostmi, které jsou nutné pro kvalifikované vedení služebních zákroků. Obsah předmětu je tvořen racionálně zvolenou výsečí základních teoretických poznatků, zásad a taktických doporučení, jejichž základním smyslem je přispět ke správnému provedení služebního zákroku a zvýšení bezpečnosti policistů. Nedílnou součástí taktiky služebních zákroků by měla být i sebeobrana, použití donucovacích prostředků či střelecká příprava.

Střelecká příprava

Střelecká příprava je jednou z hlavních částí služební přípravy vybraných bezpečnostních sborů k plnění úkolů v oboru jejich působnosti. Je zaměřena na získávání a rozvíjení znalostí, praktických dovedností a rozvoj příslušných schopností potřebných pro výkon služby.

Obsahem střelecké přípravy, je teorie střelby, právní předpisy týkající se ukládání a použití zbraně, suchý nácvik a manipulace s přidělenými zbraněmi, ostré střelby a prověřování znalostí a dovedností příslušníků bezpečnostních sborů v uvedené oblasti.

Cílem střelecké přípravy, který je stanoven příslušnými resortními předpisy, je zdokonalit základní střelecké dovednosti příslušníků bezpečnostních sborů, především při manipulaci se zbraní a ostrých střelbách, prohloubit jejich znalost o přidělených služebních zbraních a účincích střeliva, upevnit a prohloubit znalosti bezpečnostních zásad při ostrých střelbách i při suchém nácviku střelby, včetně znalosti zákonných norem týkajících se

zejména použití zbraně. Cíle výcviku ve střelecké přípravě vyjadřují jednotu obecných a specifických úkolů.

Úkolem střelecké přípravy, je především příprava příslušníků bezpečnostních sborů na úspěšné zvládnutí výkonu služby v podmínkách služebního zákroku. Těžiště výcviku lze přitom spatřovat především v:

- znalosti konstrukce zbraně a manipulace se střelnou zbraní
- právní posouzení výchozí situace z hlediska možnosti použití zbraně ve smyslu příslušných právních norem;
- pochopení a určení cíle zákroku;
- stanovení taktického postupu a prostředků nezbytných pro dosažení cíle zákroku.

Výcvik ve střelecké přípravě, prováděný na základě soudobých požadavků kladených na připravenost k plnění služebních úkolů, komplexně postihuje všechny stránky vývoje jedince. Výsledkem je pak získání požadovaných vědomostí, návyků a dovedností, použitelných v podmínkách konkrétního služebního zákroku.

Kondiční příprava a nácvik používání donucovacích prostředků

Kondiční příprava rozvíjí pohybové schopnosti, potřebné pro udržení dobrého zdravotního stavu policistů. Fyzické požadavky, kladené na jedince v náročném povolání policistů a při plnění služebních povinností, zajišťují vysokou přecitlivělost a nasazení. Požadovaná dosahovaná kondiční úroveň je nad úrovní průměrné populace. Tělesná kondiční příprava zahrnuje všechna cvičení a pohybové aktivity. Podporují a rozvíjí pohybové schopnosti sílové, rychlostní, vytrvalostní a koordinační. Jsou nezbytným základem pro kvalitní výkon služby.

Výcvik k používání donucovacích prostředků a prvků profesní sebeobrany spočívá získávání, udržování a prohlubování nadprůměrných znalostí a dovedností v oblasti racionální obrany a útoku, včetně použití přidělených donucovacích prostředků. Tělesná příprava zajišťuje všestrannou zdatnost policistů, jako předpoklad pro rozvoj schopností a upevňování potřebných dovedností, nutných pro výkon služby. Výcvik je zaměřen na výuku sebeobranných technik, postupů a zákroků beze zbraně nebo s donucovacími prostředky, pro situace a prostředí, v němž příslušníci výše uvedených složek pracují. Tento výcvik je veden za účelem procvičení dané tematiky a vytvoření požadovaných reakcí na příslušnou situaci a je doplněn o procvičování mnoha modelových situací.

Příprava a použití donucovacích prostředků:

- Teorie a zásady racionální obrany a útoku
- Nácvik základních technik prvků sebeobrany – techniky pádů, úderů, kopů, podrazů, chvatů, pák, atd.
- Speciální prvky profesní sebeobrany – obrana proti ozbrojenému pachateli, zajištění pachatele pod hrozbou zbraně, úder zbraní atd.
- Donucovací technické prostředky – obušek, pouta, slzotvorné a paralyzující prostředky, pyrotechnické imitační prostředky, speciální technické prostředky aj.
- Prověrky z nácviku použití donucovacích prostředků

Myslím si, že názornost výuky je tradiční a nejpřirozenější zásadou ve vzdělávání, která reflektuje potřebu získávání vědomostí, dovedností a návyků. Proto jsou názornost a reálnost praktických cvičení nebo modelových situací, které se podobají reálným situacím každodenního pracovního života policistů a policistek, důležitá v jejich vzdělávání. Již staří latiníci říkali: „*Exempla trahunt*“ (příklady táhnou). Nebojím se říct, že názornost a reálnost praktických cvičení nebo modelových situací, jim může v budoucnu zachránit život.

Reálnost těchto cvičení, by měla být vedena zkušenými instruktory, kteří mají praktické zkušenosti z výkonu služby. Reálné navození situace, ve školních nebo výcvikových podmínkách, jsou časově, materiálně, tak i organizačně náročné. Ne každý učitel nebo instruktor dokáže tyto prvky skloubit tak, že odpovídají simulované situaci. Často z toho bývá jen ztráta času pro zúčastněné nebo nástroj k osvojení si nevhodných stereotypních návyků.

Je důležité zajistit kvalitní policejní učitele a instruktory, kteří mají praktické zkušenosti, chtějí tuto práci dělat a mají pro tuto práci vloh. Jen takový učitelé a instruktoři pak dokážou policisty a policistky motivovat, kvalitně a prakticky vzdělávat a vštípit jim morální hodnoty policejní práce.

2.3.4. Komunikace

„Jest znamením přílišné nadutosti, když člověka pro předpojaté domnění nebo podezření tak předsuzuješ, že ani důvodu jeho slyšeti nechceš“. J. A. Komenský

Policejní práce je velmi kreativní a z větší části samostatná činnost, která směřuje ke konkrétnímu a bezprostřednímu výsledku. To je důvod, proč je tato práce brána jako velice zajímavá. Na druhé straně klade velké nároky na fyzickou, ale zejména na psychickou kondici

a odolnost policistů. Ti se při výkonu své profese často dostávají do komunikačně náročných situací. Policista musí s občanem jednat otevřeně a přitom neutrálně. V každé situaci se nesmí policista nechat ovlivnit základními informacemi, ale musí se snažit nestranně posoudit celou situaci a rozhodnout až po získání maximálního počtu informací. Dle mého názoru by u policie měla dvojnásob platit zásada, že komunikace je nejúčinnější zbraní. Před každým využitím oprávnění policisty (zejména jedná-li se o zásah do práv občanů a striktní represi) by měl policista umět „vykomunikovat“ situaci tak, aby k tomu nemuselo dojít.

V policejní praxi je velice důležitá mimoslovní komunikace. Tedy gesta, mimika, motorika, pohyb očí a jiné projevy vlastně vyjadřují to, co někdy nedokážeme nebo nechceme sdělit slovně. Platí přitom, že mimoslovní projevy jsou někdy nevědomé, takže o sobě cosi sdělujeme, aniž o tom víme. Těmito projevy pak můžeme své okolí ovlivnit záporně nebo kladně.

Pro policistu, jenž je v každodenním kontaktu s lidmi různého vzdělání, mentality, ale i různých komunikačních dovedností, se neustálé rozvíjení a zdokonalování komunikačních dovedností stává zcela nepostradatelnou profesní potřebou.

Důvodů, proč by měl policista umět s druhými správně komunikovat je mnoho, a jsou odvislé od činnosti, kterou daný policista vykonává. Komunikace je základní pracovní nástroj každého policisty, a to jak ve vztahu k osobám se kterými jedná z moci úřední, tak ve vztahu ke svým kolegům a dalším spolupracovníkům, jakož i k širšímu sociálnímu okolí, se kterým je v nepřetržitém styku. Způsob komunikace každého policisty se podílí na utváření vztahu policista vs. občan a ovlivňuje důvěru v policii. Způsob komunikace každého policisty ve vztahu k občanům, má vliv nachování občanů ve vztahu k policii.

Abychom mohli s druhými komunikovat jako profesionálové, potřebujeme mít k dispozici komunikační vybavení, tzv. komunikační schopnosti a dovednosti. Zatímco naše základní komunikační schopnosti a vlastnosti máme již vrozené, a tyto nám buďto usnadňují nebo naopak brání v úspěšné komunikaci s druhými, komunikačním dovednostem se může naučit naprosto každý, a s jejich pomocí může překonat i komunikační nedostatky jemu vrozené.

V krátkosti zde zmiňme postupy pomáhající zvládnout již rozvinutý konflikt. V případě, že se konflikt již rozvinul a hrozí jeho přechod do přímého fyzického střetu, je možné využít některé z níže uvedených technik, případně jejich kombinaci, a to vždy ve vztahu ke konkrétní konfliktní situaci:

- Nepokračujeme dále v již rozvinutém konfliktu - je zbytečné vyhrocenou situaci ještě dále přirostřovat. Např. občan reaguje na naši výzvu k předložení dokladů

nepřiměřeně: „Nemám na Vás čas, jenom mne zdržujete a ...“. Namísto snazšího chycení se na občanovu agresi zaměříme svoji pozornost k věcnému řešení nastalého problému. Např.: „Chápu, že je Vám toto jednání nepříjemné, a ani já Vás nechci zbytečně zdržovat. Mojí povinností je však zkontrolovat Vaše doklady. Jakmile se přesvědčím, že máte vše v pořádku, budete moci dále pokračovat v jízdě.“

- Šokujme druhého paradoxní reakcí - neočekávané jednání může útočníka zcela odzbrojit. Např. ve vyhrocené situaci, kdy agresor očekává naší stejně agresivní protireakci, se jej zeptáte: „Nevíte náhodou kolik je hodin?“ nebo „Není Vám náhodou špatně, pane/paní?“ „Nemám Vám zavolat sanitku?“ apod. Tím, že agresorovi neklademe očekávaný odpor, který potřeboval ke svému uspokojení a chováme se podle jiného (nenormálního) vzorce, rozhodíme také jeho agresivní styl myšlení a on o nás ztratí zájem. Důležité je zachovat si při této reakci vlastní důstojnost i důstojnost osoby, s níž jednáte, tzn. nezesměšňovat ji naším jednáním.
- Seberme konfliktní osobě argumenty - nemá-li čím útočit, její útok končí!
- Jednejme klidně a sebejistě - také svým klidem přesvědčujeme ostatní o našich schopnostech a profesionalitě. Zároveň konfliktní osobu znejišťujeme, protože nás nemá tam, kde nás původně chtěla mít.
- Buďme přesvědčivý a asertivní! - skutečnost, že druhým jednáme slušně, ještě neznamená, že máme z této soby strach! „Rád bych s Vámi dokončil toto jednání v klidu a bez zbytečných emocí. Pokud však nezměníte Váš styl jednání, budu nucen přistoupit k opatřením, která pro Vás nemusí být již tak příjemná!“

Krizová komunikace

Krizovou komunikací rozumíme navázání kontaktu v krizových situacích, tedy zvláště vypjatých situacích, za nebezpečných okolností a s osobou, která svým jednáním ohrožuje sebe nebo ostatní osoby. Ne vždy je totiž možné a hlavně účelné použít přímo sílu (tedy zbraň nebo donucovací prostředky), byť nám to zákon, jako policistům, dovoluje. Pokusit se nejprve s osobou, proti které zakročujeme promluvit, je velmi často přínosné a mnoho situací lze dokonce vyřešit bez použití násilí a rizika zranění jak na straně policie, tak této osoby. Jako příklad takových situací můžeme jmenovat komunikaci s osobou hrozící sebevraždou, s osobou agresivní nebo vyhrožující agresivním jednáním, pod vlivem návykových látek, duševně narušenou a tzv. prvotní kontakt – tedy situaci, kdy policista jako člen hlídky přijíždí jako první na místo, kde jsou zadržována rukojmí. Cílem krizové komunikace je navázat

s osobou slovní kontakt, situaci zklidnit a stabilizovat, odvrátit osobu od jednání nebo přímo vyřešit celou situaci jinými prostředky než použitím hrubé síly.

Základem krizové komunikace je práce s emocemi partnera. Projevy emocí si nebereme osobně, neurážíme se ani nezlobíme. Nedovolíme našim vlastním emocím, aby ovládly naši mysl, neboť jen tak se ke slovu může dostat rozum jak na naší straně, tak na straně osoby, s níž mluvíme. Člověk, který křičí, zuří nebo pláče nemíří většinou své projevy na nás, ale na někoho či něco jiného, nebo sám na sebe. Dokud své emoce nezventiluje (tedy neuvolní), bude jen těžko schopen střízlivějšího náhledu na situaci a rozumného řešení.

Správný postup při krizové komunikaci probíhá tak, že se nejprve soustředíme na navázání kontaktu a necháme osobě prostor pro odreagování emocí a teprve potom pracujeme na řešení problému.

2.3.5. Specifika ve vzdělávání policistů

„Vzdělávání a tvorba vzdělávacích programů policistů vychází z potřeby zabezpečit úkoly, kterými je Policie České republiky jako subjekt pověřena. Přitom se ale jedná o nebyvalou šíři záběru činností, které musí policisté zvládat a na které je třeba je náležitě připravit. Špatně připravený policista nejen, že není schopen řádně plnit úkoly ať již na úseku prevence nebo v boji s trestnou činností, ale je vybaven takovými pravomocemi a disponuje takovými prostředky, které při neznalosti nebo nesprávném použití mohou způsobit nejen ohrožení života, zdraví, materiální škody, ale i těžce zasáhnout do osobního života občanů. Z tohoto pohledu je třeba policisty připravit po odborné stránce k výkonu služby a po dobu trvání služebního poměru neustále zvyšovat jejich odborné znalosti.“¹³

Základní odborná příprava

„Základní odborná příprava je základním vzdělávacím programem, kterým nově nastoupivší policista musí projít. Naučí se zde základní odborné teoretické a praktické znalosti, dovednosti, postupy a seznámí se základními aspekty výkonu služby. Základní odborná příprava je svým rozsahem zcela ojedinělým vzdělávacím programem. Základní odborná příprava naplňuje další odborný požadavek a poskytuje policistům zaměření

¹³ PROCHÁZKA, Jiří. *Specifika vzdělávání policistů a využití při praktické činnosti v policii*. Brno, 2010, s. 16

vzdělání v oboru bezpečnostně - právní činnost formou odborného vzdělávání v policejních školách Ministerstva vnitra ve smyslu zákona š.361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění novel, pro vybraná služební místa.

Specializační programy

Specializační vzdělávací programy, jak jsem již uvedl, jsou sestaveny dle požadavků jednotlivých služeb. Jedná se o prohlubování znalostí a dovedností získaných a osvojených v průběhu služby, popř. o seznámení se s novými metodami a postupy práce nebo s novými produkty zavedenými do policejní činnosti.¹⁴

„Žádná jiná profese nemá tak dlouhodobě a propracované odborné (specializační) vzdělání. U většiny profesí je odborné vzdělání získáváno společně se všeobecným vzděláním a poté jen prohlubováno v krátkodobých kurzech. Specifické je policejní vzdělání i v relativní uzavřenosti. Základní odbornou přípravu a mnohé specializační kurzy může absolvovat pouze policista (na rozdíl od vzdělávání např. na civilních odborných školách). Tato uzavřenost je dána specifickou skupinou posluchačů (policisté) i jeho zaměřením na postupy, z nichž některé musí zůstat před civilní veřejností z pochopitelných důvodů utajeny.“¹⁵

Požadavky kladené na teoretické znalosti policisty

„Požadavky kladené na teoretické znalosti policisty je možno rozdělit na obecné základy policejního vzdělání, tedy takové, kterými by měl disponovat každý policista a na specializované, které vycházejí z jeho služebního zařazení. Obecné odborné znalosti z oblasti policejní činnosti získává policista absolvováním studia základní odborné přípravy. Zde si osvojí základní vzdělání v oboru bezpečnostně-právní činnosti ve smyslu zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. Vzdělávací cíle vymezují rozsah učiva a současně stanoví požadovanou cílovou úroveň studujícího. Jejich dosahování musí být v průběhu vzdělávání ověřováno a dle potřeby regulováno. Vzdělávací cíle se mění s potřebami společnosti a změnami ve výkonu policejní služby. Výkon služby klade velký důraz na odborné teoretické znalosti policisty z různých oblastí výkonu služby.“¹⁶

¹⁴ PROCHÁZKA, Jiří. *Specifika vzdělávání policistů a využití při praktické činnosti v policii*. Brno, 2010, s. 17

¹⁵ PROCHÁZKA, Jiří. *Specifika vzdělávání policistů a využití při praktické činnosti v policii*. Brno, 2010, s. 19-20

¹⁶ PROCHÁZKA, Jiří. *Specifika vzdělávání policistů a využití při praktické činnosti v policii*. Brno, 2010, s. 27-28

Požadavky kladené na praktické dovednosti policisty

„Tak jako jsou požadavky na zvládnutí teoretických znalostí, jsou kladeny stejné požadavky na praktické dovednosti policisty a nároky na jejich bezpečné zvládnutí. Policista musí disponovat základními znalostmi a dovednostmi, navíc ale jsou na něj kladeny požadavky na odborné znalosti vyplývající z jeho zařazení u příslušné služby policie. V praxi to znamená, že na dovednosti policisty zařazeného na službě kriminální policie a vyšetřování jsou zákonitě kladeny jiné požadavky než na policisty služby pořádkové nebo dopravní policie. Vzhledem k širokému záběru vykonávaných činností není možné a v této práci ani účelné, snažit se je všechny vyjmenovat. Za všechny bych zde zmínil ty, dle mého názoru nejdůležitější:

- Schopnost příslušníka aplikovat teoretické znalosti do praxe.
- Návyky a dovednosti příslušníka při specifických dovednostech činnosti bezpečnostního sboru.
- Fyzická způsobilost policisty.
- Dovednosti poskytování první pomoci.

Praktické znalosti a dovednosti policisty jsou prohlubovány v průběhu doby služebního poměru formou organizovaných výcviků a specializačním školením. Přitom se krom praktického výcviku využívají i modelové situace a hraní rolí.¹⁷ Tyto výcviky si jednotlivé útvary zabezpečují většinou vlastními lidskými a materiálními zdroji, což je v dnešní době neustálých škrtů úkol takřka nadlidský. „Každý policista je povinen se účastnit každoročně přezkoušení ze základních odborných praktických dovedností /tzn. střelecké přípravy, sebeobrany a absolvovat testy fyzické zdatnosti/. Jejich úspěšné zvládnutí je podmínkou pro setrvání policisty ve služebním poměru u Policie České republiky. Vzhledem k tomu, že ne všichni policisté jsou zařazení v přímém výkonu, jsou náležitě upraveny i požadavky na okruh základních praktických dovedností a znalostí, kterými příslušný policista musí disponovat.“¹⁸ Nezbytná je ovšem osobní aktivita každého policisty.

„Vzhledem ke specifické povaze činností, které policista vykonává, jsou mu ze strany organizace zabezpečovány podmínky na rozšiřování znalostí potřebných k výkonu služby a je jen na policistovi jaký zaujme postoj ke vzdělání, zda se aktivně zapojí nebo bude jen pasivně vstřebávat poskytované znalosti.

¹⁷ PROCHÁZKA, Jiří. Specifika vzdělávání policistů a využití při praktické činnosti v policii. Brno, 2010, s. 32

¹⁸ PROCHÁZKA, Jiří. Specifika vzdělávání policistů a využití při praktické činnosti v policii. Brno, 2010, s. 33

Základem pro službu u Policie České republiky je z pohledu vzdělávání vykonání základní odborné zkoušky policejní. Ta završuje ZOP policisty pro výkon služby. Osvojení znalosti v průběhu ZOP je nezbytným předpokladem policisty k výkonu služby a dalšímu setrvání ve služebním poměru. Specifikem tohoto vzdělávání je skutečnost, že se ho může účastnit pouze policista, tedy ten, kdo je ve služebním poměru k Policii České republiky. Z toho vyplývá i oprávnění policisty se tohoto vzdělávání účastnit, na druhé straně současně i povinnost stanovená zákonem jako předpoklad pro další setrvání u sboru.

Dalším nezbytným předpokladem pro rozvoj policistovy profesní stránky osobnosti je další prohlubování znalostí a dovedností a upevňování získaných návyků. Potřebné znalosti a dovednosti lze čerpat pouze z kvalitní teoretické a praktické přípravy zajišťované soustavným vzděláváním. Takováto příprava tvoří ucelený systém, na jehož základě může policista rozvíjet svoji osobnost. Z hlediska přístupu ke vzdělávání musíme mít na zřeteli, že jde o činnost cílenou konkrétnímu jedinci a vyžadující jeho aktivní účast.“¹⁹

Zákon o služebním poměru poskytuje dva relativně odlišné přístupy ke vzdělávání policistů. V první řadě stanovuje direktivní přístup vycházející z povinné účasti policisty ve vzdělávacím procesu a povinnosti policisty prohlubovat svoji odbornost a udržovat svoji fyzickou zdatnost potřebnou pro zastávané služební místo a podrobovat se jejímu ověřování služebním funkcionářem²⁰.

Ve druhém vychází z aktivní účasti policisty na svém vzdělávání podporované možností kariérního postupu a poskytováním služebního volna ke studiu po dobu studia. Na poskytnutí služebního volna má policista nárok v nezbytně nutném rozsahu k získání dalšího odborného požadavku studiem ve škole nebo kursu a nebylo nařízeno služebním funkcionářem, nebo lze udělit na jeho žádost služební volno při denním studiu na střední škole, vyšší odborné škole nebo vysoké škole, které je nezbytné pro výkon služby, a to na dobu trvání studia.

Policista je oprávněn o služební volno požádat. Pokud mu bylo služební volno ke studiu poskytnuto, je povinen setrvat ve služebním poměru po pevně stanovenou dobu nebo uhradit náklady spojené se studiem nebo studijním pobytem²¹.

Aby Policie České republiky jako subjekt státu plnit svoji funkci ve společnosti, musí řádně zabezpečit mimo jiné i odborné vzdělávání jednotlivých policistů. Policisté pak

¹⁹ PROCHÁZKA, Jiří. *Specifika vzdělávání policistů a využití při praktické činnosti v policii*. Brno, 2010, s. 36-37

²⁰ Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů ve znění pozdějších předpisů č. 361/2003 Sb.

²¹ Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů ve znění pozdějších předpisů č. 361/2003 Sb.

disponují nejen právy, ale mají i povinnosti se řádně připravovat na výkon služby. Jednotlivé složky Ministerstva vnitra a policejního prezidia zabývající se organizací vzdělávání policistů, musí vycházet z požadavků, které jsou kladeny na jednotlivé policisty a současně přihlížet k požadavkům výkonu služby a bezpečnostní situaci ve společnosti. Vzdělávání se k policistovi jako konzumentovi dostává prostřednictvím vzdělávacích institucí. Ty poskytují policistovi ucelený soubor znalostí a vědomostí a je jen na policistovi, jeho odpovědnosti a jeho přístupu, kolik si ze vzdělávacího procesu odnese.

2.3.6. Závěr

Veřejnost často milně vnímá policejní práci díky seriálům ze zahraničí, kde je většinou hlavní hrdina přirozený specialista na všechno a s malými nebo většími obtížemi se mu podaří vyřešit každý případ. Netuší, že realita je daleko složitější. Cílem mé bakalářské práce je popsat systém vzdělávání policistů a policistek, a že přijetím do služebního poměru, zvládnutí odborné přípravy jejich vzdělání nekončí, ale jedná se o celoživotní proces.

Budoucí policista nebo policistka musí zvládnout výběrové řízení, musí absolvovat základní odbornou přípravu, projít praxí a zapracovat se na základním útvaru. Pokud po určité době prokáže své kvality, může vystoupit po pomyslném kariérním žebříku výše a dostat se třeba ke kriminální policii nebo na jiné specializované pracoviště. To pro něj znamená nový začátek a další pobyt ve specializovaném vzdělávacím zařízení Policie ČR. A takto může pokračovat až do vrcholného managementu Policie ČR (každý má ve své torně maršálskou hůl).

Při shromažďování materiálů jsem zjistil, že došlo ke zkrácení základní odborné přípravy z jednoho roku na pouhých šest měsíců. Hlavním důvodem je to, že v poslední době odešlo velké množství zkušených policistů a policistek, a jejich tabulková místa se musí co nejdříve zaplnit novými adepty policejního řemesla. Převážně se jednalo policisty a policistky s dlouholetou praxí. Domnívám se, že je to obrovská ztráta pro náš resort, protože tito lidé byli dostatečně erudovaní ve svém povolání a mohli výrazně v začátcích pomoci novým kolegům.

V současné době se stává, že nastupujícího policistu nebo policistku, na základním útvaru, zaučuje „déle sloužící“ kolega, který před pár měsíci nastoupil na tento základní útvar. Nejsem sám, kdo si myslí, že půl roku školy a pár týdnů praxe nestačí k nastartování tak složitého povolání jako je práce policisty nebo policistky.

Při takovém obsahu učiva, jako jsou například: zákony, různá nařízení, dokonalé zvládnutí donucovacích prostředků a zbraně, spojovací přípravy, zásad na místě trestného činu nebo dopravní nehody, se tyto věci studenti naučí jen teoreticky, ne prakticky. Po nástupu do práce bývají pro své kolegy spíše přítěží, než kvalitní posilou. Proto se mi jeví, že dřívější roční varianta tohoto studia jako optimálnější. Možná by stálo za úvahu, aby toto studium bylo ještě delší v praktické oblasti. Pokud by bylo více času na opakování si jednotlivých praktických cvičení, lepší pochopení a zvládnutí krizových situací, kvalitnější výcvik v používání donucovacích prostředků a zbraně, kvalitnější výcvik v komunikaci s veřejností, pak si myslím, že by bylo více profesionálnějších policistů a policistek a spokojenější veřejnost s prací Policie ČR.

2.4. Srovnání policií, oprávnění a využitelnosti

V této kapitole se pokusím provést pouze základní srovnání v současnosti dvou vedle sebe působících policií a to, Policie České republiky – dále jen PČR a Obecní policie, v současnosti zřejmě zažitéjší název je Městská policie – dále jen MP.

PČR – je ozbrojený sbor, jehož příslušníci jsou ve služebním poměru, způsobilost po celém území ČR, některé speciální složky, na základě mezinárodních smluv i za hranicemi státu. Policie je podřízena Ministerstvu vnitra, z její činnosti je odpovědný policejní prezident ministrové. Policii tvoří útvary, jimiž jsou Policejní prezidium České republiky v čele s policejním prezidentem, útvary policie s celostátní působností, krajská ředitelství policie a útvary zřízené v rámci krajského ředitelství.

MP – je orgánem obce, jeho zaměstnanci jsou v pracovním poměru k obci. Působnost je na katastrálním území obce, pokud není veřejnoprávní smlouvou rozšířena. Rozšířena může být i na žádost starosty obce, na jehož území je vyhlášen krizový stav. O tomto informuje předem hejtmana kraje, kde se obec nachází. Obecní policii řídí starosta, nebo pověřený člen zastupitelstva, nebo na jeho návrh určený strážník.

PČR – ve služebním poměru, působnost na celém území ČR, výhodou je zatím trvajícím nárok na výsluhu po odpracování určitého počtu let.

MP – v pracovním poměru k obci, působnost v katastrálním území dané obce, nebo i v jiných obcích na základě veřejnoprávní smlouvy, není zde nárok na výsluhu.

PČR – občan požádá o přijetí, je starší 18 let, bezúhonný, splňuje stanovený stupeň vzdělání pro dané zařazení od středního po vysokoškolské, zdravotně, fyzicky, osobnostně způsobilý, plně způsobilý k právním úkonům, není členem politické strany nebo hnutí a další

specifika dle speciálního zařazení. Po absolvování školy, která trvá 6 měsíců, má policista oprávnění do ukončení služebního poměru.

MP - strážníkem může být občan České republiky, který je bezúhonný, je spolehlivý, je starší 21 let, je zdravotně způsobilý, dosáhl středního vzdělání s maturitní zkouškou a má osvědčení o splnění stanovených odborných předpokladů (dále jen „osvědčení“). Jedná se o zkoušku před komisí Ministerstva vnitra, která se vydává na dobu tří let a v této periodě se musí vždy opakovat.

PČR - slouží veřejnosti. Jejím úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony, přímo použitelnými předpisy Evropských společenství nebo mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu (dále jen „mezinárodní smlouva“).

MP - přispívá k ochraně a bezpečnosti osob a majetku, dohlíží na dodržování pravidel občanského soužití, na dodržování obecně závazných vyhlášek a nařízení obce, podílí se v rozsahu stanoveném tímto nebo zvláštním zákonem na dohledu na bezpečnost a plynulost provozu na pozemních komunikacích, podílí se na dodržování právních předpisů o ochraně veřejného pořádku a v rozsahu svých povinností a oprávnění stanovených tímto nebo zvláštním zákonem činí opatření k jeho obnovení, dále na prevenci kriminality v obci, provádí dohled nad dodržováním čistoty na veřejných prostranstvích v obci, odhaluje přestupky a jiné správní delikty, jejichž projednávání je v působnosti obce, poskytuje za účelem zpracování statistických údajů Ministerstvu vnitra (dále jen „ministerstvo“) na požádání údaje o obecní policii.

Oprávnění a povinnosti

Oprávnění	Obecní policie		Policie ČR	
	Ano	Ne	Ano	Ne
Oprávněná požadovat vysvětlení	•		•	
Oprávnění požadovat poskytnutí údajů z inf. systémů	•		•	
Oprávnění požadovat prokázání totožnosti	•		•	
Oprávnění požadovat od každého osobní a věcnou pomoc	•		•	
Oprávnění předvést osobu	•		•	
Oprávnění odebrat zbraň	•		•	
Oprávnění zakázat vstup na určená místa	•		•	
Oprávnění otevřít byt nebo jiný uzavřený prostor	•		•	
Oprávnění odejmout věc	•		•	
Oprávnění použití technického zařízení k zabránění odjezdu vozidla	•		•	
Oprávnění zabezpečovat dopravu osob do zdravotnického zařízení nebo do záchranné stanice	•		•	
Oprávnění ke vstupu do živnostenských provozoven	•		•	
Použití donucovacích prostředků	•		•	
Oprávnění použití pout	•		•	
Použití služebního psa	•		•	
Použití služební zbraně	•		•	
Oprávnění pořizovat zvukové, obrazové nebo jiné záznamy z míst veřejně přístupných nebo záznamy ze zákroku nebo úkonu	•		•	
Oprávnění zajištění		•	•	
Vykázání		•	•	
Oprávnění k omezení pohybu agresivních osob	•		•	

Oprávnění k prohlídce dopravních prostředků		•	•	
Oprávnění při zajišťování bezpečnosti chráněných osob		•	•	
Oprávnění k držení nebezpečných látek		•	•	
Oprávnění při zajišťování bezpečnosti civilní letecké dopravy		•	•	
Oprávnění při zajišťování ochrany státních hranic		•	•	
Oprávnění při zajišťování bezpečnosti železniční dopravy		•	•	
Oprávnění při dohledu nad bezpečností a plynulostí silničního provozu a při jeho řízení	•		•	
Oprávnění k používání výbušnin a výbušných předmětů		•	•	
Oprávnění k úkonům v souvislosti s řízením o přestupcích		•	•	
Oprávnění k používání operativně pátracích prostředků a operativní techniky		•	•	
Povinnosti	Obecní policie		Policie ČR	
	Ano	Ne	Ano	Ne
Dbát cti, vážnosti a důstojnosti osob i své vlastní	•		•	
Povinnost v pracovní době provést zákrok nebo úkon, nebo učinit taková opatření, je-li páchán trestný čin, přestupek či jiný správní delikt nebo je-li důvodné podezření z jejich páchání	•		•	
Povinnost mimo pracovní dobu provést zákrok popřípadě učinit jiné opatření, je-li páchán trestný čin nebo přestupek, kterým je bezprostředně ohrožen život, zdraví nebo majetek	•		•	
Povinnost prokázat svoji příslušnost k obecní policii pokud to okolnosti a povaha zákroku umožňují	•		•	
Povinnost použít odpovídající výzvy pokud to okolnosti a povaha zákroku umožňují	•		•	
Povinnost při výkonu své pravomoci prokázat svou příslušnost k obecní policii stejnokrojem s odznakem obecní policie a názvem obce (popř. zmocněním v případě veřejnoprávní smlouvy)	•		•	

Povinnost bez zbytečného odkladu oznámit policii důvodné podezření že spáchán trestný čin	•			
Povinnost oznámit příslušnému orgánu podezření že spáchán přestupek či jiný správní delikt	•			
Povinnost mlčenlivosti	•		•	

Rozdíly v úkolech obou policií jsou závislé pouze na jejich speciální charakteristice. V kostce by se dalo říci, že zatímco PČR zajišťuje komplexně vše (má k tomuto účelu zřízeno spoustu speciálních složek), činnost MP je stejně rozsáhlá, ale v určitých fázích končí a nastupuje PČR. Strážníci Obecní policie nemohou rozhodnout o odložení věci, strážníci tedy věc vyřeší, nebo postoupí příslušnému správnímu orgánu, který je kompetentní věc řešit. V případech kdy je nutné provádět šetření ve věci, tak k tomuto nejsou strážníci obecní policie oprávněni. Strážníci pouze zadokumentují stávající stav a vše předají policii ČR.

Využitelnost obou policií opět vyplývá z jejich charakterizace a to zejména u MP, lokálního omezení. Na územních celcích kde vedle sebe působí jak PČR tak i MP, zejména ve větších městech, bývá spolupráce obou policií nezbytná, zejména v oblastech možného narušení veřejného pořádku, pořádání větších kulturních, sportovních a společenských akcí, demonstrací, shromáždění, ale zajištění běžného výkonu služby, tak aby byl co nejefektivnější.

2.4.1. Závěr

Vzhledem k jisté podobnosti náplně práce využívání obdobných oprávnění i sdílení statusu úřední osoby, by bylo nasnadě vzdělávání obou složek více přiblížit a koordinovat. A to alespoň při vzdělávací činnosti zaměřené především na odbornou přípravu a praktický výcvik strážníků při zajišťování služební tělesné a speciální přípravy (použití donucovacích prostředků, taktika služebních zákroků, zvyšování fyzické zdatnosti apod.) Jako přínos bych viděl provádění výcviku s odborníky, kteří se této problematice každý den věnují a jejich zkušenosti z prováděných zákroků vycházejí ze skutečné policejní praxe.

2.5. Etika

Etika se vzděláním zdánlivě nesouvisí, jenže opak je pravdou. Nehledě k tomu, že jak jsme se dozvěděli je dokonce jednou z oblastí přípravy policistů. Vzhledem k významu tohoto slova mravný či ctnostný lze říci, kdo jiný by měl být mravnější a ctnostnější než člověk,

jehož povoláním je služba lidem. V dnešní pohnuté době, kdy hlavním mottem je krize a peníze modlou, bychom neměli zapomínat ani na tyto hodnoty. Etika je jednou z nejstarších teoretických disciplín, která vznikla jako součást filozofie. Termín etika pochází z řeckého slova "ethos", což znamená obyčej, mrav, charakter nebo způsob myšlení. Zásluhou Aristotela se začal vztahovat pouze na mravnost a v podobě slova etika pouze na filozofickou disciplínu zabývající se mravností a mravními ctnostmi člověka. Etika je tedy vědou o morálce a morálka je předmětem jejího zájmu. Člověk si vytvořil etiku jako nástroj na zkoumání toho, co je pro něj v praktickém životě nesmírně důležité, na zkoumání morálky. Prameny norem etického chování musíme hledat v samotné lidské přirozenosti a lidském chápání pojmů jako je spravedlnost, čest či povinnost.

Spravedlnost

Spravedlnost je pojem morálního vědomí, charakterizující stav věcí, který pokládáme za žádoucí, za odpovídající určitému chápání podstaty člověka a jeho práv. Zahrnuje vztah mezi konáním jednotlivých lidí v životě společnosti a jejich sociálním postavením, vztah mezi skutkem a odplatou (zločinem a trestem), zásluhami a odměnami, právy a povinnostmi. Pojem spravedlnost je dán historickými souvislostmi a historii jak známo píše vítězové. Každá společnost totiž chápala spravedlnost jinak. Několik příkladů za všechny:

- Řekové a Římané pokládali za spravedlivé otrokářství
- feudálně-křesťanský pohled na svět spočíval v přesvědčení o pevně daném řádu a běhu světa, který byl rozdělen, na duchovní, šlechtu a poddané. O světské spravedlnosti v tuto dobu nemohlo být ani řeči. Prostý lid byl chlácholen vizí vyšší spravedlnosti a odměny v životě posmrtném
- v buržoazním či kapitalistickém chápání smyslu slova spravedlnost se předpokládá rovnost práv, tato rovnost je však formální, ve skutečnosti je nerovností majetného i nemajetného charakteru
- v socialistické společnosti pojem spravedlnosti předpokládá, že hodnota člověka, která určuje jeho postavení, spočívá v jeho vlastní činnosti, která je společensky užitečná a pro ostatní prospěšná. Žij, tvoř a pracuj ku prospěchu všech. Jakákoli individualita je zde potlačena na úkor veřejného blaha
- v demokratické společnosti spravedlnost znamená respektování a ochranu práv jiných, zabezpečení stejných možností pro každého jednotlivce, stejné právo žít a realizovat se pro každého lidského jedince nebo národ. Problémem demokracie je

důsledné lpění na ochraně práv, jakoby demokraté zapomínali i na povinnosti a na skutečnost, že tam kde končí moje práva, začínají práva někoho jiného.

Čest

Život lidí je spojený se vzájemným plněním různých závazků. V této souvislosti čest představuje způsob plnění morálních závazků a požadavků. Z hlediska individua je naplněním své povinnosti, ze strany společnosti je zároveň uznáním jeho kvalit, úspěchů, zásluh. Čest je spojena s konkrétním společenským postavením člověka, s jeho konkrétní činností. Je hodnocením, uznáním jeho zásluh i osobních kvalit. Zpochybňování a znevážení těchto kvalit se považuje za zneuctění, za znevážení a narušení cti.

Čest v podobě profesionální cti se stává významným stimulem činnosti člověka i stimulem společenského uznání.

Povinnost

Povinnost charakterizujeme jako normu, která je spojená s vědomím mravní závaznosti a která je společností kladena na člověka. Je to něco, co mám (mohu) realizovat nebo taky nemusím. Pokud ji realizuji, je moje konání hodnoceno jako mravní - ctnostné, pokud ji nerealizuji, moje konání okolí hodnotí jako nemravné. Naplnit povinnost znamená konat tak, jak je potřeba a jak se ode mne očekává. Člověk, který žije v určitých společenských vztazích, nemůže tyto vztahy pomíjet. Je jejich součástí a plně si uvědomuje potřebu zásahů do nějakého dění jako svoji povinnost.

Úcta

Úcta znamená trvalý vztah ocenění druhého, který se projevuje dobrovolným sebeomezením v jednání vůči němu, zejména ohleduplností, zdvořilostí, podporou. Na rozdíl od soutěživého prosazování sebe sama, které zdůrazňuje vlastní kvality a možnosti, vztah úcty vyzvedá kvality druhého, kterého si váží.

Etika je tedy filozofická disciplína zabývající se hledáním správného, dobrého jednání. Existuje dobro a zlo a každý tak nějak ví, že je něco dobré. Bývá pravidlem, že naši úctu mají lidé charakterní. Vážnost vzbuzuje spíše člověk férový, než podvodník. Etika hraje tedy významnou roli i v mezilidských vztazích. Řekneme-li totiž o někom, že je to dobrý člověk, ohodnocujeme to, čemu říkáme charakter, a každý z nás chce mít přítelem člověka, jenž je pravdomluvný, drží slovo, je ochoten pro nás něco udělat, respektuje naše odlišné názory.

*„Etika se nikdy neomezovala na to, aby definovala dobro pouze jako to, co je subjektivně shodné se svědomím. Ve všech dobách usilovala také o poznání, co je mravně správné v různých oblastech praxe, a snažila se toto správné uplatnit sociálně jako normu, získat tomu přijetí ve svědomí lidí. Normy jsou sociální pravidla jednání. Právní nomy působí sociálně tím, že jejich plnění lze vynutit, kdežto mravní normy žijí tím, že jsou převážně přijímány v sociálních útvarech. Platí, pokud jsou široce uznávány v motivačním horizontu individuálního svědomí lidí“.*²²

V dnešní době však neplatí, že jestliže budeme dobří, mravně na výši, tak budeme v životě úspěšní, Bohužel se leckdy zdá, že v životě vítězí spíše lotři a podvodníci. Ale proto jsme tu my strážci pořádku, kteří dohlíží nad dodržováním zákonů. Snad proto je důležité, abychom na to nezapomínali. Snad připomenutím by mohl být dnes tolik populární Etický kodex, který má snad každá profese. *„Profesní etika bývá nejčastěji definována jako soustava vybraných hodnot, norem, principů a povinností, jejichž posláním je přispívat k formování specifického typu chování, rozhodování a jednání, žádoucího pro danou profesi“.*²³

Policista by tedy neměl jen znát zákon, ale měl by vědět i to, co dělá a proč to dělá.

2.5.1. Policejní etika

Policejní etika je souborem norem, které upravují chování a vystupování policistů vůči občanům i vůči sobě samým.

*„Policejní etika je autonomní disciplínou, která má svůj vlastní předmět zkoumání, který se utváří v kontextu s praktickými problémy policejní praxe. Zachovává si přitom vazbu na obecnou (filozofickou) etiku, od níž požaduje zdůvodnění morálních principů a norem, které přesahují smysl bezprostřední praxe. Na druhé straně je obecná etika vystavena nutnosti promýšlet, kriticky zhodnotit neobecné pojmy jako norma, povinnost, odpovědnost, spravedlnost atd. mimo jiné též v konfrontaci s praktickými problémy policejní praxe. Policejní etika má interdisciplinární charakter, utváří se na základě dialogu sociální filosofie, obecné etiky, filosofie práva, kriminologie, sociologie, psychologie apod. je též v úzkém kontaktu s policejní praxí.“*²⁴

²² Azenbacher, Arno. *Úvod do etiky*. Praha: Academia, 1992, 105 s.

²³ HERZOGOVÁ, Z. *Policejní etika*. Praha: Vlastním nákladem, 2003, s. 45 (v NESVADBA, P. Policejní etika Plzeň, 2009)

²⁴ HERZOGOVÁ, Z. *Policejní etika*. Závěrečná zpráva institucionálního vědeckovýzkumného úkolu č. 413. Praha: PA ČR, 2003, s. 5-6 (v NESVADBA, Petr. *Policejní etika*. Plzeň, 2009 s. 111-152)

Policista musí respektovat pravidla stanovená demokratickým zřízením našeho státu, který prosazuje dodržování lidských práv, policejní práce patří mezi ta povolání, kde je v porovnání s většinou jiných oblastí lidské činnosti rámec práv a povinností vymezen zákonnými a jinými právními normami a služebními předpisy. Jednání policisty s ostatními lidmi se odehrává v daném právním rámci, který vymezuje jeho charakter způsob i použité prostředky.

Prosazování zákona je službu veřejnosti, kterou stanoví zákon, který zároveň stanovuje odpovědnost za udržování a prosazování zákona a veřejného pořádku. Zákon rovněž stanovuje i pravomoci, které jsou potřebné pro efektivní plnění úkolů při zajišťování a prosazování zákonů. Tato činnost však nesmí probíhat nezákonným a svévolným způsobem.

Každý může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá. Naproti tomu státní moc lze uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon. Tyto zásady jsou zakotveny hned v úvodu našich nejdůležitějších vnitrostátních předpisů, tedy Ústavy ČR (čl. 2 odst. 4 a 3) a Listiny základních práv a svobod (čl. 2 odst. 3 a 2). Vyplývá z nich zjednodušeně to, že jako občan se můžete podle své volby chovat jakkoli, zákon vám maximálně stanoví určité meze, které není možné překročit.

Naopak vykonavatelé státní moci, jako jsou policisté, mohou činit jen to, k čemu jsou zákonem výslovně zmocněni a co jim zákon umožňuje. Každé jejich jednání tedy musí mít oporu v zákoně. V některých případech jim zákon umožňuje se rozhodnout, jak se konkrétně v mezích zákona zachovat, v jiných případech jim naopak zákon volbu nedává a policisté mají povinnost určitým způsobem jednat. Tato povinnost může vyplývat i z konkrétního práva občana, který pak může jednání odpovídající tomuto právu od státních orgánů vyžadovat.

Naše povolání není z těch, kde by se dala používat standardní řešení standardních situací, které se neustále opakují. Každá situace či případ je jiný, dochází k němu za ojedinělých okolností a žádá si jiná řešení a opatření. Naše činnost by měla být vykonávána při naprostém dodržování zákona a přiměřeného využívání pravomocí, které jsou nám zákonem svěřeny. Zákon nemůžeme prosazovat způsobem nezákonným či svévolným, protože takový postup by zničil důvěru a podporu veřejnosti a podkopal by autoritu všech policistů.

Policisté proto musejí znát nejenom své pravomoci, které jim zákon svěřuje, ale musejí si být rovněž vědomi jejich negativních důsledků při jejich překročení. Také nesmíme zapomínat, že jsme coby strážci zákona neustále pod drobnohledem veřejnosti a tzv. hlídačů demokracie, všudypřítomných médií, která vděčně zveřejňují všechny případy svévole „zlých“ policistů. Bohužel musíme kriticky přiznat, že v některých případech oprávněně.

Tím, že policisté porušují právní a morální normy, poškozují důvěryhodnost policistů či strážníků v očích celé veřejnosti a znehodnocují tak dobrou práci ostatních kolegů. Policista by měl být občanovi morálním vzorem ve svém chování a vystupování nejen ve službě, ale také ve svém osobním životě. Problematikou chování policistů v souladu s právem i morálkou se zabývá profesní etika – v našem případě policejní etika.

Dodržování profesní etiky zaměstnancem firmy, společnosti nebo instituce má zajistit, aby zákazníkovi byly poskytnuty kvalitní služby. Obrazně řečeno v případě policie je občan jejím zákazníkem, která mu ochranou života, zdraví, práv a majetku poskytuje své služby, za které je placena z jeho daní. Aby tyto služby byly veřejností pozitivně hodnoceny a „zákazník“ spokojen, musí policista postupovat nejen v souladu s právními předpisy, ale též v souladu s profesní etikou. Proto by měl být policista v přípravě na výkon své profese dostatečně s problematikou policejní etiky seznámen a měl by získat v této oblasti náležité znalosti a dovednosti. K získání základních znalostí a dovedností z oblasti policejní etiky dochází v základní odborné přípravě policistů.

Cíle policejní etiky

Z povinností policisty daných mu zákony a profesními předpisy lze odvodit etické aspekty policejní profese, kterými by se měl řídit její výkon. Jsou to:

- zákonnost, spravedlnost, čest, pravda, důstojnost, nestrannost, úcta a respekt,
- přiměřenost, objektivita, humanita, slušnost, takt, zdvořilost, ochota, porozumění a soucit,
- ohleduplnost, korektnost, obětavost, svědomitost, sebekontrola a zodpovědnost,
- diskrétnost, kolegialita, zásadovost, netolerance k porušování zákona a bezúhonnost.

Etické aspekty profesního chování příslušníků Policie České republiky jsou obsaženy v interních a právních normách, které stanovují pravidla žádoucího chování, jednání a vystupování policistů vůči občanovi, na veřejnosti či k sobě samým. Etické aspekty policejní profese se shodují se základními hodnotami a pojmy obecné etiky, jako je pravda, spravedlnost, čest apod.

Policejní etika má interdisciplinární charakter. Je závazným souborem pravidel chování, služebního jednání a služební zdvořilosti, kterými se řídí příslušníci policejního sboru. Rámec chování policistů upravují jednak normy profesní etiky a jednak normy právní.

Proto stejně tak jako obecná etika tak i aplikovaná etika policejní velice úzce souvisí s právem.

2.5.2. Závěr

*„Policejní etika je autonomní disciplínou, která má svůj vlastní předmět zkoumání, který se utváří v kontextu s praktickými problémy policejní práce“.*²⁵

Jak zákon o Policii ČR, tak zákon o obecní policii obsahují mnoho konkrétních oprávnění i povinností policisty a strážníka, které jsou nezbytné pro efektivní výkon jejich funkcí. Zároveň tyto právní předpisy ve svých úvodních částech stanovují i základní povinnosti, které policista/strážník musí dodržovat při plnění jakéhokoli svého konkrétního úkolu. Pro policisty je dokonce stanoven i **jednotný Etický kodex Policie České republiky. Ten patří mezi vnitřní závazné předpisy této instituce a jeho porušení může být hodnoceno jako kázeňský přestupek.** Zároveň vyjadřuje i určitý morální závazek policistů vůči společnosti, které mají sloužit.

²⁵ HERZOGOVÁ, Z. *Policejní etika. Závěrečná zpráva institucionálního vědeckovýzkumného úkolu č. 413.* Praha:PA ČR, 2003, s. 5-6 (v NESVADBA, Petr. *Policejní etika.* Plzeň, 2009, s. 149)

3. Praktická část

V praktické části své bakalářské práce se chci pokusit o zjištění „celkové nálady“ respondentů ze stávajících vzdělávacích systémů, potažmo i „náladu“ koncových zákazníků z „produktů“ vzešlých právě z těchto vzdělávacích systémů.

3.1. Výzkum

Cílem výzkumné části bakalářské práce je odpověď na mnou stanovené základní hypotézy. Zjištění stávajícího stavu ve vzdělávání policistů a strážníků a jejich postoj k danému problému.

3.1.1. Metoda průzkumu

Za základní metodu zjištění současné situace ve vzdělávání policistů byla k zpracování mé bakalářské práce použita obsahová analýza odborných materiálů a informací získaných prostřednictvím dotazníků, v nichž všechny otázky jsou povinné, a je možné si vybrat vždy pouze jednu odpověď, která je dotazovanému nejbližší. Otázky jsem se snažil formulovat jednoduše, srozumitelně a pokud možno stručně.

Dotazník pro skupinu policistů a strážníků obsahuje 8 otázek (pouze jedna otázka se týká pouze dotazovaných strážníků) a dotazník pro veřejnost 8 otázek. Otázky jsou zaměřeny na problematiku vzdělávání policistů a strážníků s cílem poskytnout ucelený obraz jejich postoje k profesnímu vzdělávání. Dotazníky jsou vyhodnoceny po jednotlivých otázkách tabulkově, slovně i grafické podobě. Následně jsou zjištěné skutečnosti shrnuty k potvrzení či vyvrácení jednotlivých hypotéz.

3.1.2. Průzkumný vzorek

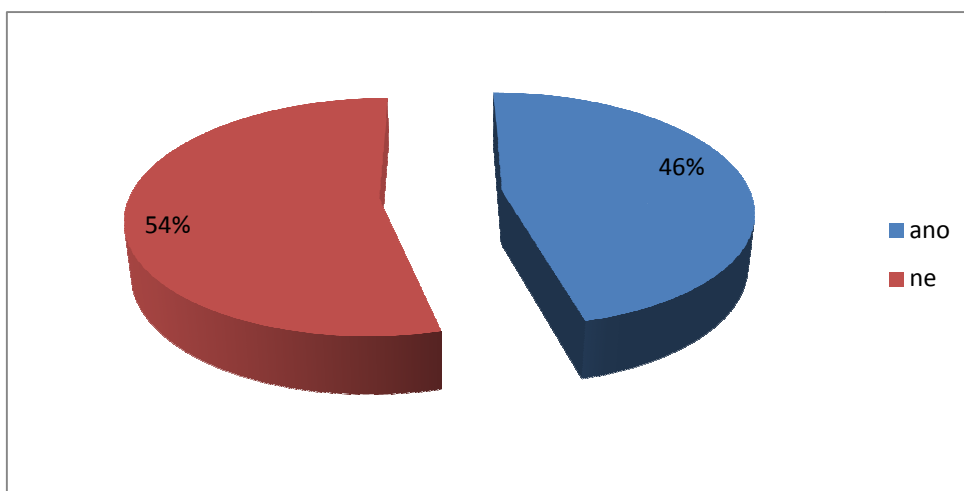
Průzkum byl proveden mezi lidmi, kterých se tato problematika bezprostředně týká, mezi policisty a strážníky, kteří se vzdělávacími programy setkávají ve své profesi jako jejich uživatelé. Další skupinou dotazovaných jsou poté obyčejní lidé, kteří s těmito uživateli vzdělávacích programů přijdou do styku, a kteří jsou s nimi konfrontováni. Věk respondentů se pohyboval mezi 28 a 60 lety.

3.2. Hypotéza 1: Veřejnost vnímá policii jako nutné zlo

Dotazník pro veřejnost: z celkového 100 ks dotazníků jich bylo vráceno 86

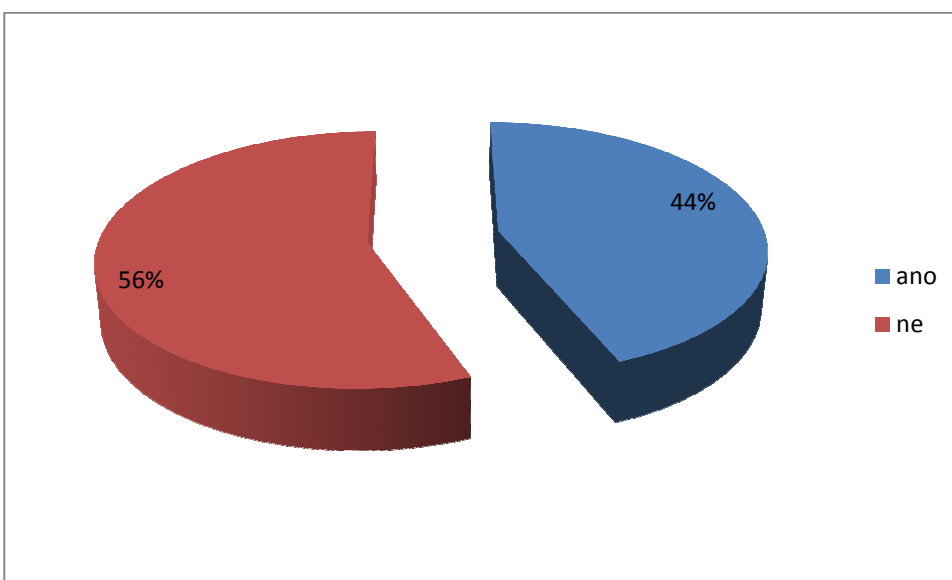
1. Uvažoval (a) jste o výkonu práce policisty či strážníka?

	ano	ne
Uvažoval (a) jste o výkonu práce policisty či strážníka?	40	46

2. Vnímáte práci policisty či strážníků jako prestižní povolání?

	ano	ne
Vnímáte práci policisty či strážníků jako prestižní povolání?	38	48

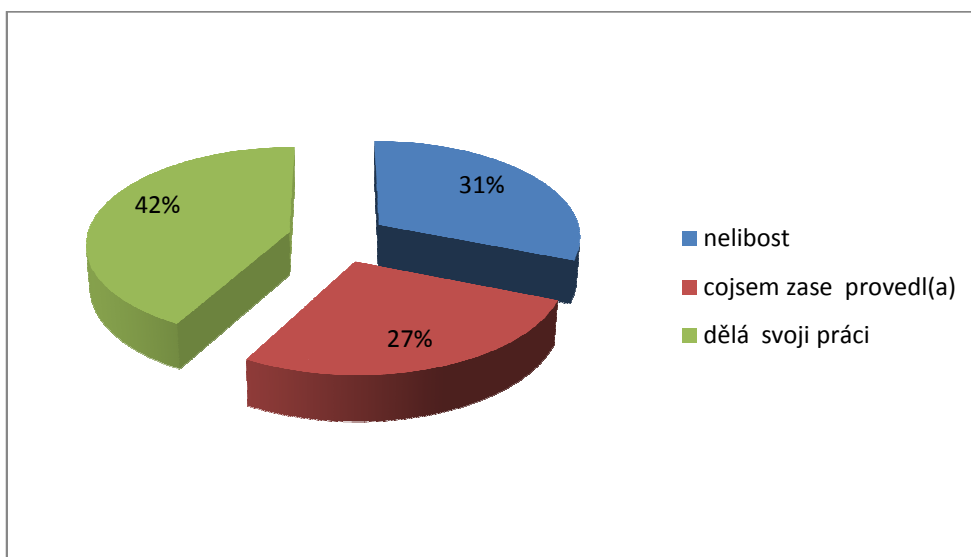

Otázka č. 1 a otázka č. 2

Myšlenka stát se policistou napadla v uvozovkách pouhých 46 procent dotázaných, což v kombinaci s výsledky otázky č. 2 na jedné straně ukazuje, že v očích veřejnosti nejde o příliš prestižní zaměstnání. Nicméně stále je toto číslo dle mého názoru stále dosti vysoké. Jako příčinu vidím fakt, že přes veškeré výhrady k práci policie a skutečnosti, jakou je omezování výdajů a rozpočtové škrty, mají policisté jistotu, že každý měsíc na svých účtech naleznou svůj plat, jakkoli o jeho výši můžeme polemizovat.

3. Setkání s policistou či strážníkem ve vás vyvolává

	nelibost	co jsem zase provedl	dělá svoji práci
Setkání s policistou či strážníkem ve vás vyvolává	27	23	36

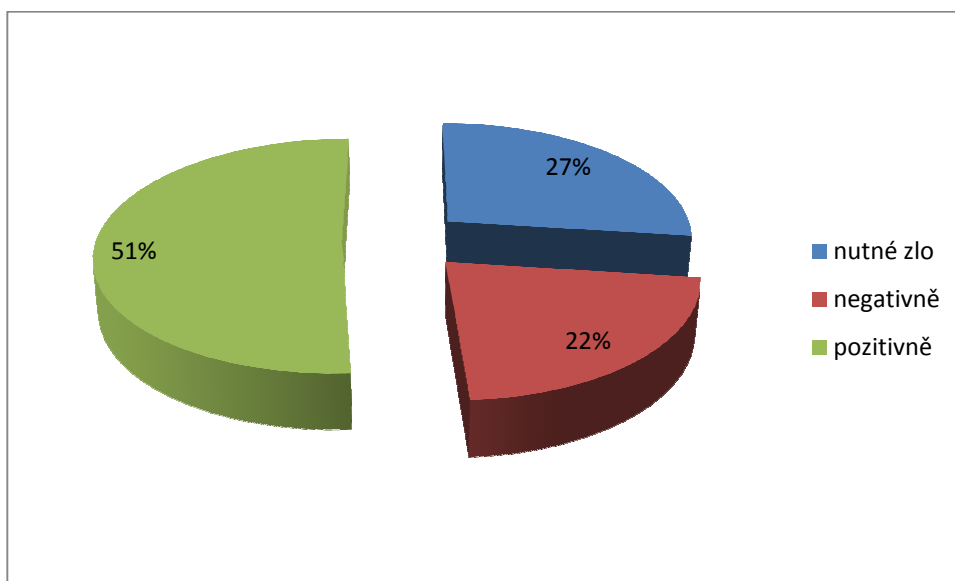

Otázka č. 3

Z této otázky vyplynulo, že většina respondentů považuje práci policistů za potřebnou a vnímá ji pozitivně. Ovšem ze zbývajících dvou skupin bych rád zaměřil svoji pozornost na skupinu, ve které občané pociťují se setkání s námi nelibost. Tady lze jen spekulovat, zda je tato nelibost způsobena pouhou averzí k policii jako represivní složce, nebo je tato nelibost zapříčiněna špatnou zkušeností s námi. Ať je již pravda jakákoli právě tato skupina by měla být tou klíčovou. Měla by být zrcadlem našeho snažení o zvýšení profesionality a prestiže našeho povolání, přičemž důsledné dodržování základních práv a svobod občanů ze strany policistů a strážníků by mělo být samozřejmostí.

4. Jak vnímáte práci policie a strážníků?

	nutné zlo	negativně	pozitivně
Jak vnímáte práci policie a strážníků?	23	19	45

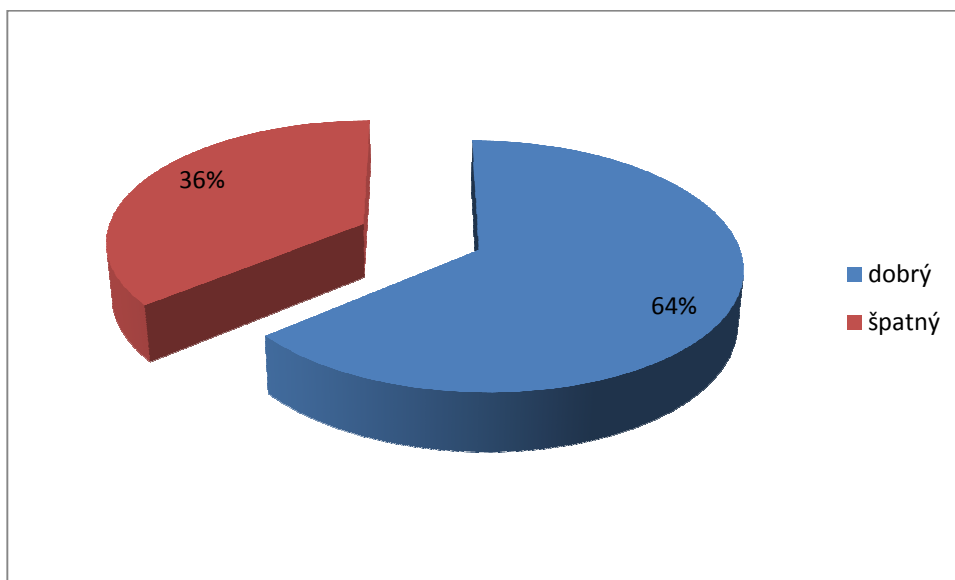

Otázka č. 4 a 5

Kladné hodnocení těchto otázek nás vede k názoru, že s rozvojem demokratické, práva a svobodu občanů uznávající společnosti, došlo k změně vnímání obou policií. A to ze složek čistě represivních, v takové složky, které občan pouze nepostihují za jeho protiprávní jednání, ale také velkou měrou přispívají k jeho ochraně a pocitu bezpečí. Zajistit pořádek, dodržování zákonů a chránit život a bezpečí občanů by mělo být hlavní náplní naší práce.

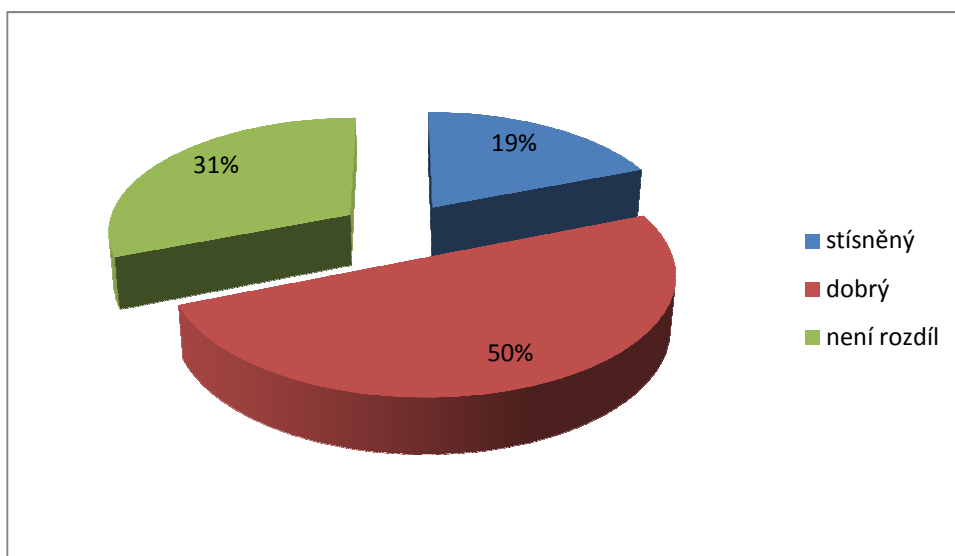
5. *Váš pocit z policistů či strážníků při jednání s vámi?*

	dobrý	špatný
Váš pocit z policistů či strážníků při jednání s vámi?	55	31

6. *Jaký pocit ve vás vyvolává pobyt na služebně PČR či MP?*

	stísněný	dobrý	není rozdíl
Jaký pocit ve vás vyvolává pobyt na služebně PČR či MP?	16	43	27

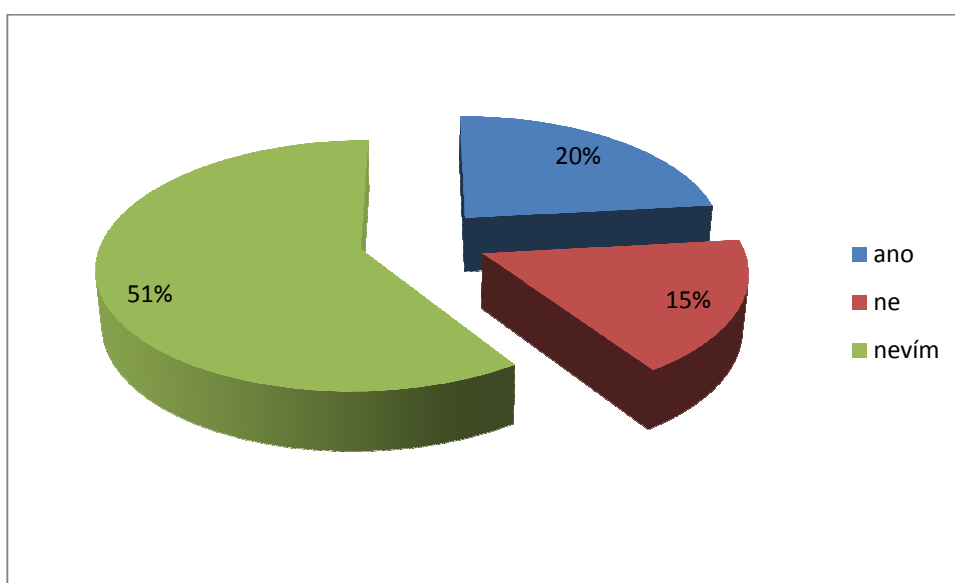

Otázka č. 6

K větší popularitě Policie České republiky určitě přispěly nové služebny, nebo alespoň nové vybavení služeben v „Akci 1000“. Rovněž nové prostory služeben Městských policií v Jindřichově Hradci a Třeboni nemohly zůstat bez odezvy a to vše samozřejmě zvyšuje „image“ výrazným způsobem.

7. Je podle vás profesní příprava policistů a strážníků dostatečná?

	ano	ne	nevím
Je podle vás profesní příprava policistů a strážníků dostatečná?	29	13	44

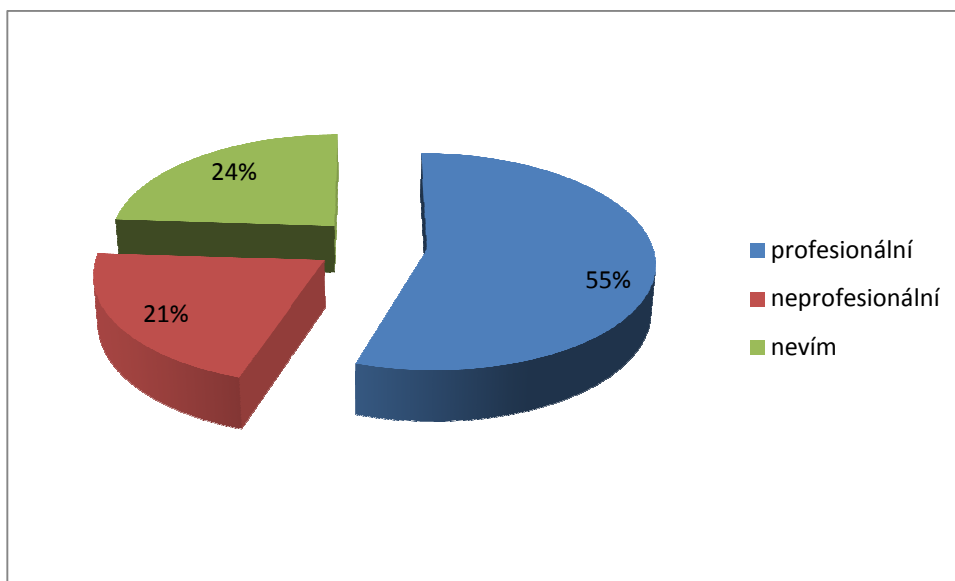

Otázka č. 7

Z výsledku odpovědí na tuto otázku je patrné, že široká veřejnost není až tak dobře obeznámena se současnými vzdělávacími systémy obou složek (padesát jedna procent hovoří za vše). Je také dost dobře možné, že tato neinformovanost, alespoň u Policie české republiky pramení z toho, že půlroční trvání Základní odborné přípravy, by mohlo i laikům připadat jako velmi krátké.

8. Jaký je váš názor na profesionalitu v řadách policistů a strážníků?

	profesionální	neprofesionální	nevím
Jaký je váš názor na profesionalitu v řadách policistů a strážníků?	47	18	21

Otázka č. 8

Většina dotázaných také považuje vystupování a jednání policistů za profesionální. Zde by se dalo říci, že se tady projevuje soustavná snaha o zdokonalování celého systému profesní přípravy policistů a strážníků. Úroveň vzdělání je nezbytnou podmínkou pro dobrý výkon policejní činnosti. Sám ve svém okolí znám několik policistů a strážníků, kteří jsou studenty nebo absolventy středních a vysokých škol. Tato skutečnost se rovněž pozitivně odráží v podvědomí občanů. Optimista by konstatoval, že se policie vymanila z pozice čistě represivní složky a z větší části už prošla procesem transformace ve službu veřejnosti. Pesimista by ovšem tvrdil, že se nás stále lidé příliš bojí, než aby na nás řekli cokoli špatného.

3.2.1. Závěr

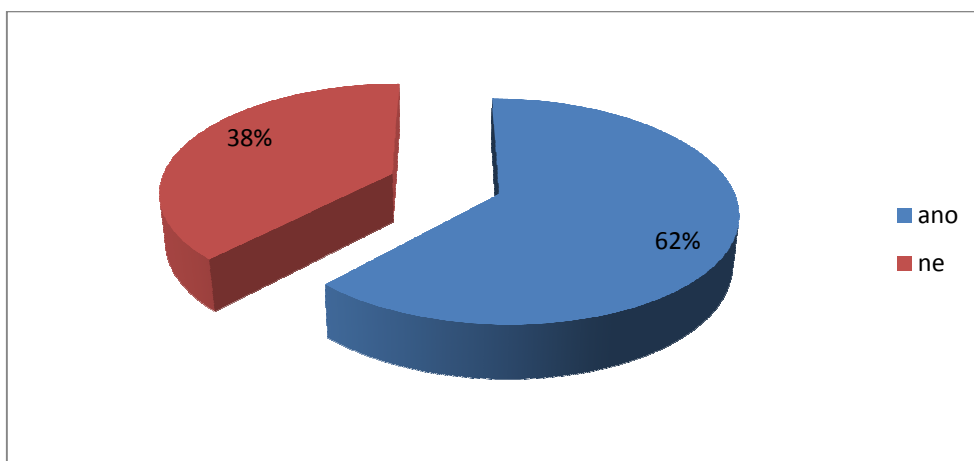
Celkový obraz policistů a strážníků v očích veřejnosti není špatný. Svoji zásluhu na tom má i ta skutečnost, že naši spoluobčané již tyto dvě ozbrojené složky nevnímají pouze jako represivní orgány, které jenom trestají. Důležitou skutečností se stává fakt, že do popředí zájmu se dostává prevence. Konečně se přišlo na to, že předcházení problémů je daleko účinnější a levnější než jejich následné „hašení“.

3.3. Hypotéza 2: stávající systém vzdělávání je dostatečný

Dotazník pro policisty a strážníky z celkového počtu 120 ks bylo vráceno a vyplněno 93

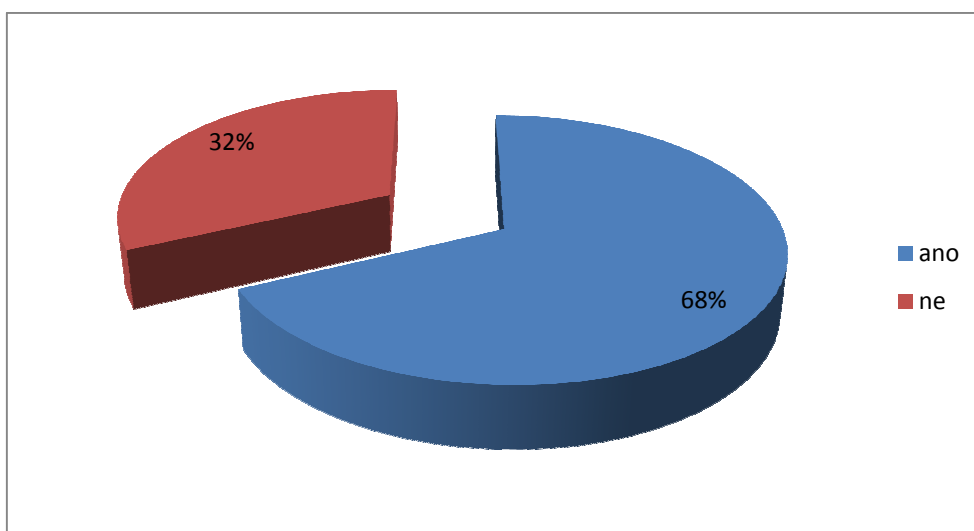
1. Připravil vás stávající systém vzdělávání na skutečný výkon služby?

	ano	ne
Připravil vás stávající systém vzdělávání na skutečný výkon služby?	58	35

2. Je tento systém podle vás dostatečný?

	ano	ne
Je tento systém podle vás dostatečný?	64	29

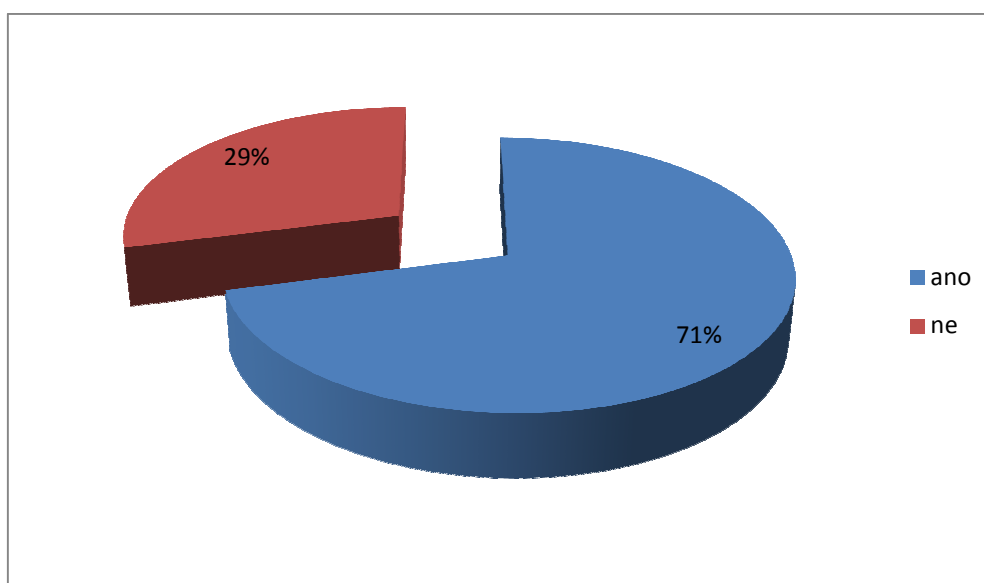

Otázka č. 1a 2

Vysoké hodnoty přes šedesát procent kladného hodnocení současného vzdělávacího systému jasně hovoří o tom, že nastavený model funguje a lze jej hodnotit jako úspěšný a to i přes skutečnost, že u policie byla zkrácena základní odborná příprava na půl roku a k „předělání“ či rekvalifikace „normálního“ člověka v strážníka obecní policie trvá celých 12 týdnů.

3. Umožňuje vám zaměstnavatel vaše další vzdělávání?

	ano	ne
Umožňuje vám zaměstnavatel vaše další vzdělávání?	66	27

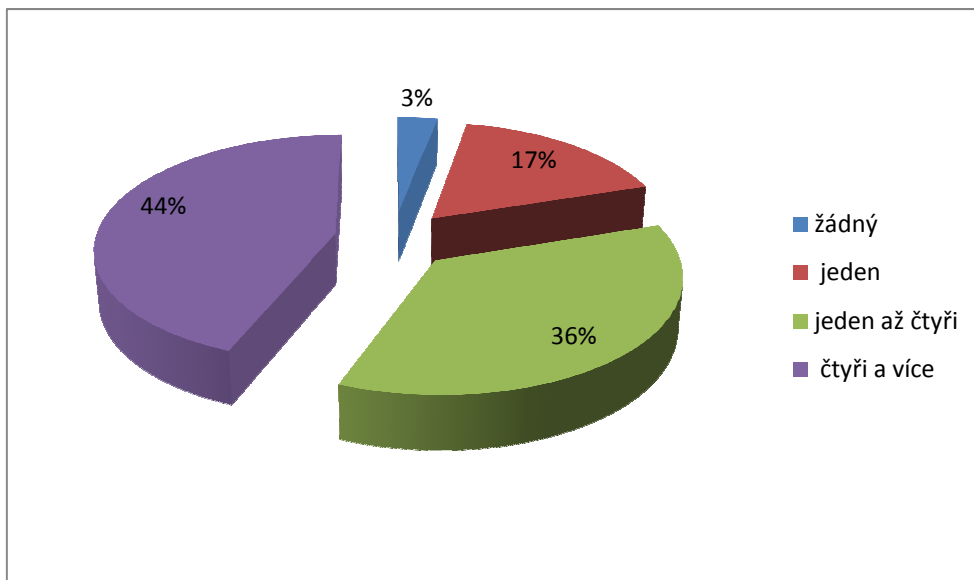
Otázka č. 3

Je dobré vědět, že naše zaměstnání není žádnou závažnou překážkou v dalším vzdělávání, dalším profesním růstu a kariérním postupu. *“Státní správa, vojsko, policie, velké podniky a banky si vytvářejí vlastní, pro ostatní pracující uzavřené systémy vzdělávání jako součást své personalistické práce. Pracovníci těchto podniků mají většinou dobrou příležitost k dalšímu vzdělávání”*²⁶

²⁶ BENEŠ, Milan. *Andragogika*. Praha, 2008, 120-121 s.

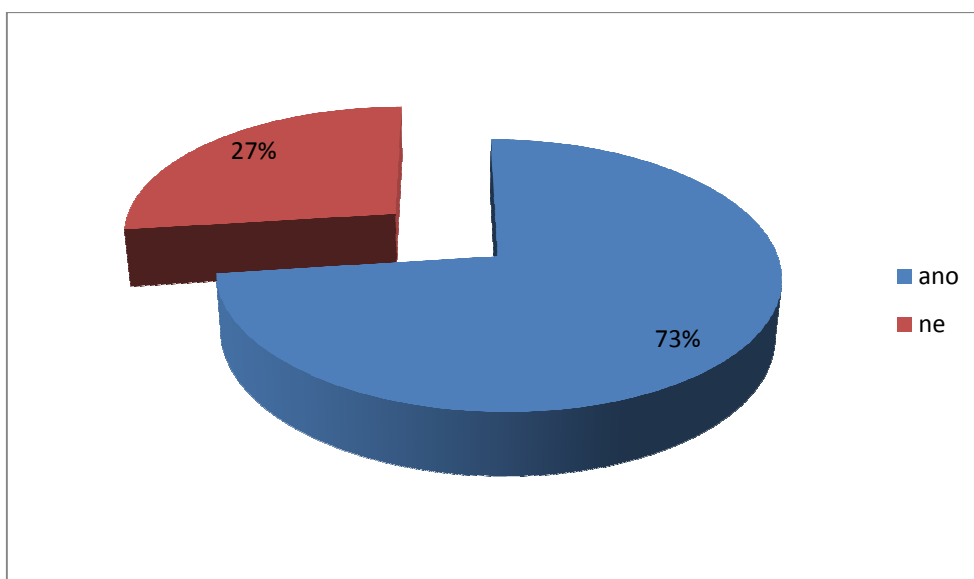
4. Kolika kurzů či školení jste se od nástupu do vašeho zaměstnání zúčastnil?

	0	1	2-4	4 a více
Kolika kurzů či školení jste se od nástupu do vašeho zaměstnání zúčastnil?	3	16	33	41

5. Byly tyto kurzy či školení přínosem nebo ztrátou času?

	ano	ne
Byly tyto kurzy či školení přínosem nebo ztrátou času?	68	25

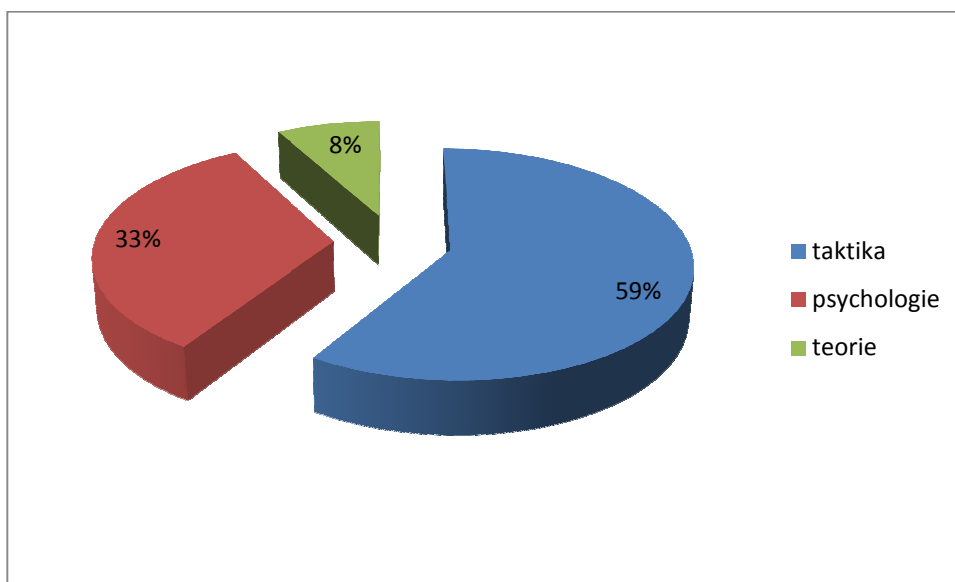

Otázka č. 4 a 5

Vzhledem k tomu, že se většina z nás zúčastnila několika kurzů, které zároveň byly přínosem, je zřejmé, že následné vzdělávání má co nabídnout a nastolený trend je plně akceptován.

6. Jaké typy kurzů či školení by pro vás byly přínosem?

	taktika	psychologie	teorie
Jaké typy kurzů či školení by pro vás byly přínosem?	55	30	8

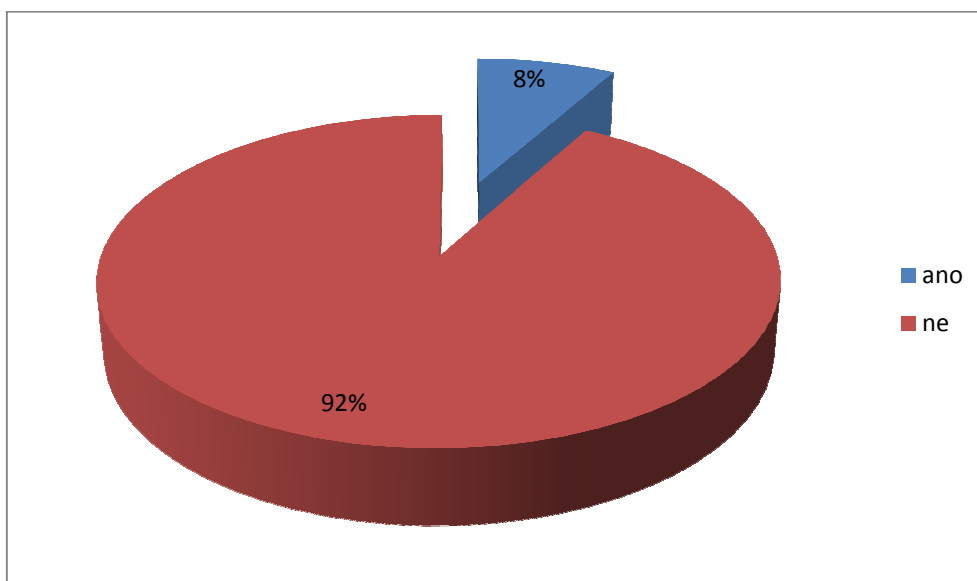

Otázka č. 6

Jak je vidět největšímu zájmu se těší taktika a není se co divit. V dnešní době se při své profesi policisté i strážníci setkávají s různými lidmi, a není nad to být vždy připraven i na tu nejhorší eventualitu. Vždyť právě nácvik modelových situací může někomu zachránit zdraví či život, ať už svůj vlastní nebo ten cizí. Do popředí zájmu se v současné době dostává i psychologie. Přitom již nejde jen a pouze o zvládání konfliktních a náročných situací, komunikaci a asertivitu. Vzhledem k tomu, že policisté jsou dnes a denně vystavováni během svého zaměstnání různým stresovým zážitkům a psychické zátěži, nabývá na důležitosti rovněž psychologická pomoc policistům.

7. Pouze pro strážníky MP. Považujete za nutnost absolvovat každé tři roky tzv. prolongační zkoušky, abyste obdrželi osvědčení a na další tři roky mohli vykonávat vámi zvolené povolání?

	ano	ne
Považujete za nutnost absolvovat každé tři roky tzv. prolongační zkoušky?	3	33

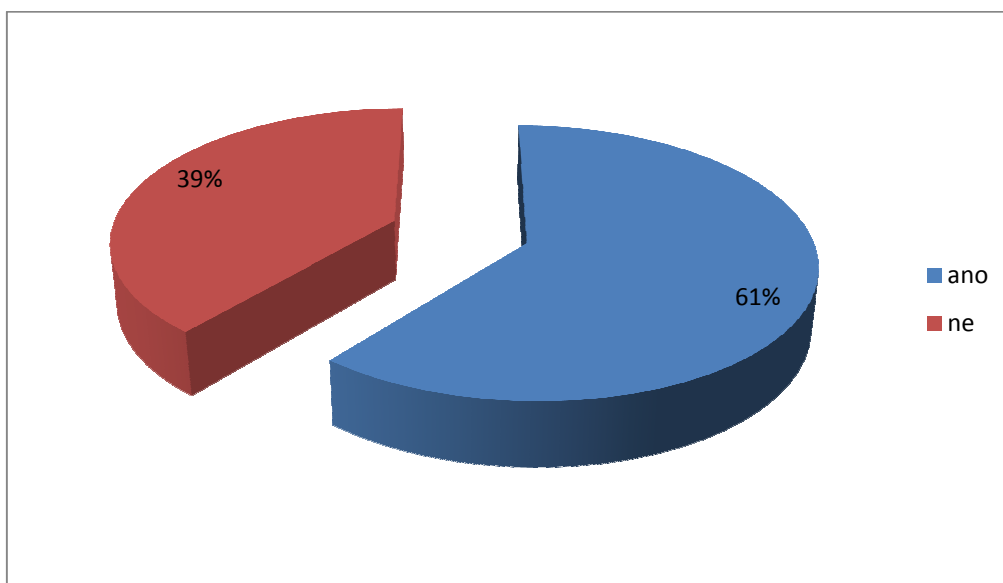
Otázka č. 7

Vzácná, ačkoli ne stoprocentní shoda na absurdní povinnosti jedné (a to nemalé) skupiny zaměstnanců, která musí každé tři roky absolvovat martýrium zakončené prolongační zkouškou, která rozhoduje o „bytí či nebytí“ každého jednoho strážníka. Po jednadvaceti letech existence obecních policí by bylo záhodno najít elegantnější a efektivnější řešení této otázky. Bylo by na místě uzákonit povinnost obcí vyslat budoucího strážníka do akreditovaného školicího střediska na dobu, která by více odpovídala době, po kterou se dá zvládnout a prakticky osvojit potřebná učební látka. Je žádoucí do délky rekvalifikačního kurzu promítnout dobu, která je nutná k proškolení republikových policistů pro výkon pořádkové a dopravní služby. Platnost osvědčení za výše uvedených podmínek by nebyla omezována, ale je nezbytné v zákonné podobě stanovit podmínky udržování a zvyšování dosažené erudice strážníku, zajistit, aby byli seznamováni s legislativními změnami, s novou taktikou zákroku, aby úspěšně procvičovali a zvládali modelové situace apod. Tyto kurzy by

uzavíraly ucelený systém vzdělávání strážníku a vedly by k trvalému udržování potřebné odborné úrovně strážníku ve výkonu služby.

8. Cítíte se být hrdými profesionály?

	ano	ne
Cítíte se být hrdými profesionály?	57	36

Otázka č. 8

S potěšením mohu konstatovat, že se naprostá většina mých kolegů hrdě přihlásila ke své profesi s tím, že se svoji práci snaží vykonávat v rámci daných podmínek podle svého nejlepšího vědomí a svědomí. Vím, že je rozdíl k něčemu se přihlásit a pak podle toho skutečně jednat, ale budiž nám to příslibem věcí budoucích.

3.3.1. Závěr

Specifika policejního vzdělávání vyplývají ze samé podstaty existence Policie České republiky jako nástroje k udržování bezpečnosti a pořádku v naší společnosti. Úkoly, které na policii stát delegoval, jsou přenášeny na jednotlivé policisty, kteří tak sice na jedné straně požívají jistých výhod a oprávnění oproti ostatním občanům naší společnosti, současně ale jsou omezováni povinnostmi a odpovědností. Povinnostmi plynoucími z úkolů jim svěřenými, jako je zabezpečovat veřejný pořádek, odhalovat a potírat trestnou činnost, provádět prevenci, přitom všem musí striktně dodržovat zákony a nařízení, které se k uvedené činnosti vztahují.

Proto je důležitá kvalitní příprava. Jsem přesvědčen o tom, že z důvodu krátké přípravy dochází, v současné době, k pochybením, zraněním policistů či strážníků, zneužití pravomoci úřední osoby nebo trestným činům, páchaných příslušníky obou složek. Většina z dotázaných však vyslovila spokojenost s úrovní současných vzdělávacích systémů, ačkoli neustále je co zlepšovat.

4. Závěr

Vzhledem k tomu, že jednou ze základních povinností státu, by mělo být zajištění základních lidských a občanských práv a svobod, které nám zaručuje Ústava a Listina základních práv a svobod, měl by právě stát dohlédnout a zajistit podmínky, které by vedly k posílení důvěry občanů tohoto státu v policii. Občan by měl nabýt přesvědčení, že policie je zde právě pro něj, aby se na ni mohl kdykoli s důvěrou obrátit se svým problémem. Naše práce, by se měla stát v očích občana službou a nikoli „buzerací“, jak nás v současné době většina populace vnímá. Zajištění veřejného pořádku, dodržování zákonů a ochrana života a bezpečí občanů, by mělo být hlavní náplní policejní práce. Proto bychom se měli zaměřit na vyloučení neprofesionálního jednání a chování, a pokud bude potřeba poskytnout občanovi účinnou pomoc v případě, že se mu děje nějaké bezpráví či křivda a tím zvýšit jeho důvěru v zákon a pořádek.

Je ovšem nutné zvedat i právní vědomí a informovanost o naší práci u veřejnosti. Ta by si měla uvědomit, že policie může zákony prosazovat pouze zákonnými prostředky a kolikrát je neoprávněně kritizována za nečinnost. Činnost, která nemá oporu v zákoně.

„Podíváme-li se na profesní vzdělávání policistů, jedná se o velmi široký záběr činností, které musí policista zvládnout a které jsou nutné pro zajištění výkonu služby. Policisté musí nejenom znát své pravomoci, které jim svěřuje zákon, ale také musí být vnitřně přesvědčeni o významu toho, k čemu ta či ona činnost směřuje. Pokud nejsou se smyslem své práce takto ztotožnění, postrádají mravní vědomí povinnosti a odpovědnosti“²⁷.

Cílem koncepce dnešního vzdělávání policistů a strážníků by měla být jejich profesní připravenost úspěšně se vyrovnat současnými problémy, se kterými přichází ve svém zaměstnání do styku. A prioritou jejich práce by měla být především služba občanům. Je zřejmé, že společnost očekává vysoký etický standart policisty, profesionalitu a kvalifikovanost. Na druhou stranu vůči tomuto očekávání stojí motivovanost či motivace policistů, což je v dnešní době úspor, škrťů a omezování výdajů dosti velký problém.

Obecně by policisté i strážníci při jednání s vámi měli vystupovat zdvořile, s patřičnou úctou k vaší osobnosti, důstojnosti, cti a vážnosti. Musí jednat pokud možno tak, aby svým jednáním podporovali i svou důstojnost a vážnost – tedy jak své vlastní osoby, tak celého bezpečnostního sboru, který reprezentují. Takový přístup je zvláště potřebný pro navození pozitivních vztahů a důvěry mezi policií a občany, kterým mají sloužit.

²⁷ RADVAN Eduard. *Problém bezpečnosti v politickém a etickém myšlení*. Brno: Centrum strategických studií, 2004, s. 6

„Stav policejního školství je v současnosti zcela tristní a zhoršuje se, ač MV tvrdí opak. Stále se připravují nové a nové koncepce, aniž by se dotáhly do stádia realizace. Přitom je současný stav již delší dobu žalostný. Například ač na webu policejního školství se tvrdí jak je policejní vzdělávání světové, tak je skutečností, že většina vzdělávacích programů je zastaralá. Nástupní kurz pro policisty, tzv. základní odborná příprava, je svojí délkou na úrovni Albánie. Pekař se u nás učí ve škole tři roky. Policista, který zasahuje do práv občanů a může za určitých okolností použít proti občanům donucovací prostředky a dokonce i střelnou zbraň se připravuje pouhých 6 měsíců. Obdobný vstupní kurz trvá v Německu kolem tří roků. Kvalitní příprava objektivně vyžaduje určitou délku a kvalitu vzdělávání policistů. Jen tak lze zajistit potřebnou míru připravenosti policistů pro výkon služby“²⁸.

Nejsem sám, kdo si myslí, že půl roku školy nestačí k nastartování tak složitého povolání jako je práce policisty nebo policistky. Při takovém obsahu učiva, jako jsou například: zákony, různá nařízení, dokonalé zvládnutí donucovacích prostředků a zbraně apod., se tyto věci studenti naučí jen teoreticky ne prakticky. Proto se mi jeví, že dřívější delší varianta tohoto studia nebo přípravy na naše povolání jako optimálnější. Možná by stálo za úvahu, aby toto studium bylo delší zejména v praktické oblasti.

Pokud by bylo více času na opakování si jednotlivých praktických cvičení, lepší pochopení a zvládnutí krizových situací, kvalitnější výcvik v používání donucovacích prostředků a zbraně, kvalitnější výcvik v komunikaci s veřejností, pak si myslím, že by bylo více kvalitnějších policistů a strážníků a spokojenější veřejnost s naší prací.

²⁸ SADECKÝ, Zdeněk. Tisková zpráva č. 1/2012. In: *Britské listy*. [online]. ©1998-2012 [cit. 2013-02-15].

Seznam zdrojů

1. ANZENBACHER, Arno. *Úvod do etiky*. 2. vyd., 1. v Academii. Praha: Academia, 2001. 292 s. ISBN 80-200-0917-5
2. BENEŠ, Milan. *Andragogika*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2008. 135 s. Pedagogika. ISBN 978-80-247-2580-2.
3. ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Policejní psychologie*. 3. vyd. nakl. Portál 1. Praha: Portál, 2000. 254 s.
4. HARRISON, Harry a HOLM, John. *Král a císař*. 1. vyd. Brno: Návrat, 2002. 428 s. ISBN 80-7174-455-7
5. NÁCHODSKÝ, Zdeněk. *Taktika policejní akce*. 1. vyd. Praha: Armex, 1993. 233 s.
6. NESVADBA, Petr. *Policejní etika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. 315 s. ISBN 978-80-7380-195-3.
7. PALÁN, Zdeněk a LANGER, Tomáš. *Základy andragogiky*. Vyd. 1. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2008. 184 s. ISBN 978-80-86723-58-7
8. PALÁN, Zdeněk. *Výkladový slovník vzdělávání dospělých*. Praha: DAHA, edice PROMOS, 1997. 159 s. ISBN 80-902232-1-4
9. PROCHÁZKA, Jiří. *Specifika vzdělávání policistů a využití při praktické činnosti v policii*. Brno, 2010. Diplomová práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta humanitních studií, Institut mezioborových studií Brno
10. RADVAN, Eduard. *Problém bezpečnosti v politickém a etickém myšlení: příspěvek k diskusi o etice vojenství, vojenské činnosti, služby a profese*. 1. vyd. Brno: Centrum strategických studií, 2004. 122 s. Studijní texty. ISBN 80-903333-0-3
11. Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů
12. Zákon č. 553/1991 Sb. O obecní policii

Internetové odkazy

1. CELOŽIVOTNÍ UČENÍ (VZDĚLÁVÁNÍ). *Andromedia.cz*. [online]. 2012. [cit. 2012-12-12]. Dostupné z: <http://www.andromedia.cz/andragogicky-slovník/celozivotni-uceni-vzdelavani>
2. MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Statistické údaje o činnosti obecních policií za rok 2011* [online]. MVČR, ©2010-2013 [cit. 2013-01-12]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/.../statisticke-udaje-o-cinnosti-obecnich-policii-za-rok-2011>
3. MINISTERSTVO VNITRA ČR. *System policejního vzdělávání* [online]. MVČR, ©2010-2012 [cit. 2012-11-24]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/system-policejního-vzdelavani.aspx>
4. MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Vzdělání klíč k profesionalitě* [online]. MVČR, ©2010-2012 [cit. 2012-11-24]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/vzdelani-klic-k-profesionalite.aspx>
5. SADECKÝ, Zdeněk. Tisková zpráva č. 1/2012. *In: Britské listy*. [online]. ©1998-2012 [cit. 2013-02-15]. Dostupné z: <http://www.blisty.cz/art/65737.html>